

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XIII

številka 34

april 2012

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Zima nas je samo blago oplazila s svojo mrzlo sapo in nenadoma se je lepa in suha jesen nadaljevala v toplo poletje. Snega je bilo samo za vzorec in padavin tudi. Tako se nam obeta dolgo, vroče in predvsem sušno poletje. Na srečo smo bili pred osmimi leti dovolj pametni, da smo se odločili za izgradnjo sistema vodovodnega omrežja v občini in za vrtnanje v glo-

bino zemlje, da si priskrbimo dovolj pitne vode za čase, ki se nam obetajo. Z izgradnjo vodovoda smo tik pred koncem in zato upam, da to poletje ne bo ponovitev tistega izpred osmih let, ko je bila več kot polovica gospodinjstev odvisna od gasilskih cistern in vode, ki so jo le s težavo dostavljali vsem žejnim občanom.

Tudi gospodarska situacija in kriza v državi je naredila svoje. Denarja za investicije je čedalje manj oziroma ga več ni, zato je kakršna koli novogradnja vodovodnega omrežja zelo težavna ali pa celo onemogočena. Tudi Pomurski vodovod je samo še pobožna želja in se vse bolj odmika. Obljube so se izkazale samo za laži in vse bolj se dozdeva, da bomo ostali Pomurci z dolgimi nosovi in praznimi vedri, vsaj tisti, ki se v pravem trenutku niso naslonili na lastne moči in proračune in zagrizli v investicije. Vem da je bilo težko, tudi za vas občane, vem da vas še veliko meni, da je voda tudi sedaj predraga, a kdor je nima, bo prav kmalu spoznal, da se je lažje odreči vsem drugim danostim moderne civilizacije, kot pa vodi. Na celem planetu Zemlja je samo 1% vse vode primerno za pitje in le ta se ne obnavlja. Ni je možno pridobiti več. Lahko jo samo čistimo in varujemo ter z njo ravnamo varčno. Vse dosedanje vojne so potekale za ozemlja in za bogastvo. Naslednja vojna na Zemlji bo za vodo. Ker voda je edina stvar, ki nas loči od ostalih planetov v vesolju. Voda edina omogoča preživetje živim bitjem. Zato voda nima cene. Tega se bomo prav kmalu zavedali vsi. Tisti, ki vode nimajo in tudi tisti, ki jo imajo, pa jim jo bodo poskušali žejni s silo odvzeti.

Vaš župan
Daniel Kalamar

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Letošnja pomlad nas je hitro razveselila s sončnimi žarki. Topli dnevi so nas privabili na plano, da smo že rano začeli brskati po vrtovih, njivah, delati v gozdovih in se gibati v naravi. Žal se narava čez zimo ni mogla dovolj spočiti in namočiti, saj ji sušna zima in suha pomlad nista prizanesli ne s snegom ne z dežjem. Upamo, da bodo velikonočni prazniki prinesli »žegen«, ki ga bo poleg naših polnih miz dobila tudi naša zemlja.

»Sprotoletke« je čas, ko vse začne rasti, brsteti, cveteti in nas razveseljevati. Ptice nas že zgodaj zjutraj zbudijo s svojimi melodijami, sončni žarki nas čez dan božajo in vabijo, da se več gibamo zunaj. Narava nas začne obdarjevati s svojimi naravnimi solatami, cvetjem, sadeži, ki jih pridni kmetje in gospodinje znajo uporabiti v vsakem letnem času. O spomladanskih znanilcih in darovih narave smo se razpisali v tem glasilu, kjer boste našli še kakšen recept, ki ga tisti, ki tega ne poznate, kar pridno uporabite. Presenečeni boste, kakšne dobrrote se skrivajo v čisto običajnih stvareh, ki jih najdemo povsod okrog naših domov.

Letos smo že v marcu čistili našo okolico, saj smo se pridružili vseslovenski akciji. Žal še vedno ugotavljamo, da so ljudje brezbrizni do narave, do okolja, ki nas obdaja. Ker je to leto mednarodno leto trajnostne energije, je prav da razmislimo tudi o varčevanju z energijo, še najbolj z vodo, ki bo v tem sušnem letu, ki nam preti, še kako pomembna. Goriva, električna, vse to bo v prihodnosti postal luksuz, ki si ga bomo težko privoščili, še posebej ob tem dvigovanju cen. Življenje bomo morali prilagoditi razmeram in možnostim, ki jih bomo imeli.

Pred nami je spet pestro leto, v katerem bomo imeli veliko priložnosti za gibanje, druženje, kulturno izobraževanje in bogatenje naših dni. Le od nas je odvisno, kaj od tega bomo okusili, spoznali, videli in slišali. Izkoristimo vse dneve, ki so pred nami, pa naj bo to za delo, druženje ali počitek v naravi.

Velikonočni prazniki naj bodo sončni, bogati z vsemi dobrotami, ki jih bodo pridne gospodinje postavile na mizo, pa tudi duhovno polni, doživeti in veseli. Naj nas žegen/blagoslov spremlja skozi vse leto, ki je pred nami.

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

ZNANILCI POMLADI

Cikel letnih časov, ki jih imamo v naših krajih možnost občudovati, se ne more začeti brez zeleneče se pomladi. Še preden se zadnje plahte snega stopijo pod vedno bolj toplejšim se spomladanskim soncem, se na plano prikažejo že prvi rožni znanilci pomladi. Seveda ne smemo pozabiti letječih znanilcev – ptičev pevcev, ki jih je v tem obdobju vsako jutro čedalje več. Verjetno nas tudi oni na svoj način skušajo opomniti, da je dolgega zimskega spanca konec in bo treba počasi ven. Kajti tudi zemlja postaja vedno bolj topla in »odklepna«. »Sprotoletke« je torej tu.

Cvetje v pomladi (foto: N. Gumilar)

Prvi, in to že prav topli, spomladanski žarki, ki so po mrzli zimi prav zalegli, so nas spodbudili, da se ustavimo ob njihovi moči prebujanja celotnega stvarstva: rastlin, ljudi in živali. Prvi zvonček, prva lastovka, prva šmarnica... Kako enkrat je lahko cikel človeka v sožitju z naravo, če jo le zna ceniti. Pa naj bo to doma narejena regratova solata, okusni ocvrti akacijini cvetovi, domači bezgov sok... Naj nas ob teh darovih in znanilcih pomladi varuje le še vejevje blagoslovljene breze, da bomo to, kar smo zasejali rano spomladi, na jesen z zadovoljstvom spravljali domov.

Nino Gumilar

PRVE POMLADNE CVETLICE

Zvončki so tiste cvetlice, ki v nas prebudijo hrepenenje. S svojo neizmerno močjo, ki jo skrivajo v drobnih čebulicah, so prve rastline, ki premagujejo zimo, njene muhe in odlašanje slovesa. So obet spomladi, z vsem njenim cvetjem in soncem, ki prihaja. Prebujajo nas iz zimske otopelosti in pogled nanje nam daje novo moč in voljo. Zato ni čudno, da se jih spominjamo iz ranega otroštva in da nas razveseljujejo do pozne starosti. So tisti prvi drobni, iz snega kukajoči cvetovi, ki nas vedno znova vzradostijo.

Navadni ali mali zvonček ima v zemlji čebulico, iz katere poženeta na plan dva lista, ki sta pri dnu obdana s skupnim ovojem. Med njima se preriva cvetno steblo s kimastim cvetom, ki ima na vrhu med seboj zrastle podpora lista. Cvet sestavljajo trije koničasti listi zunanje kroga in trije, skoraj za tretjino manjši, notranjega kroga, znotraj katerih je šest prašnikov in plodnica. Iz nje se po oploditvi razvije omesenela glavica, ki dozorela pade na tla. Ko se razpre, mravlje raznašajo semena. **Mali zvonček** (*Galanthus nivalis*) raste v svetlejših in vlažnejših listnatih gozdovih, na travnikih, grmiščih, rečnih obrežjih in v sadovnjakih.

Pri nas sta navadni in **pomladanski veliki zvonček** (*Leucojum vernum*), ki ga ponekod imenujejo tudi kronica, precej pogosta, čeprav v naravi ne raste skupaj, temveč bolj drug ob drugem. Največkrat se srečujeta na robu gozdov in vlažnih predelov. Navadni zvonček ljubi bolj suho rastišče, nasprotno pa veliki zvonček najdemo na mokrih, celo zamočvirjenih travnikih in logih, kjer se zaradi vlage razvijejo večje rastline. Njegovo drugo rastišče so strma pobočja, kjer prevladuje apnenčasta podlaga, vlago pa rastlinam zagotavlja odpadlo listje. Rastline so v takih razmerah navadno manjše, čvrstejše, njihove čebulice so zelo blizu površja zemlje ali pa se v humusnih žepih med kamni usidrajo globlje.

Vsem dobro znana **trobentica** (*Primula vulgaris*) je najbolj razširjena predstavica rodu jegličev v Sloveniji. Našli jo boste na travnikih in v svetlih gozdovih, včasih že konec januarja, zagotovo pa v začetku pomladi, ponekod vse do maja. Od drugih jegličev jo ločujejo listi, ki so nagubani in spodaj dlakavi, ter rumeni cvetovi na kuštravodlakavih cvetnih pecljih, ki poganjajo iz korenike. (Vir: <http://www.rozeinvrt.si>)

Zelo znan je tudi čaj iz cvetov trobentice. Čaj iz poparjenih cvetov zdravi namreč vse vrste katarjev in spravlja iz telesa zimsko navlako, ki se je nabrala ob neprimerni, enostranski hrani, lajša kašelj, nadomešča vitamin C. Čaj čisti kri, ledvice in sečila ter odvaja seč. Trobentica zdravi tudi revmo. Čaj krepi srce, blaži migreno in se obnese tudi pri nespečnosti. (Iz knjige Simon Ašič: Domača lekarna)

Trobentica (foto: S. Farič)

Dišeča vijolica cveti dvakrat na leto. Njeni prvi cvetovi so vijolične barve in imajo močan vonj, a niso plodni. Drugi cvetovi so majhni in imajo skoraj povsem brezbarvne venčne liste. Ti cvetovi so plodni. Prvič rastlina cveti spomladi, od marca do maja, drugič pa v avgustu. Cvetovi se uporabljajo pri izdelavi parfumov, zdravilna pa je korenina rastline, ki vsebuje saponine in alkaloidne. Ti pomagajo pri izkašljevanju in se uporabljajo za zdravljenje suhega kašlja. (Vir: <http://sl.wikipedia.org>)

Vijolice (foto: S. Farič)

Mačice ali po domače »mujčice« (vrbe s svojimi mačicami) veljajo za simbol pomladi. Vendar pa mačice ne zrastejo le na vrbah. Tudi gaber, breza, kostanj, topol, trepetlika, hrast, črna jelša ter leska imajo mačice. Te pa se med seboj razlikujejo po obliki, velikosti in času cvetenja.

Mačice (foto: S. Farič)

So lepe in zanimive, vendar pa cvetni prah, ki ga veter raznaša iz mačic, pri nekaterih ljudeh povzroča alergije. (Vir: <http://www.kmeckiglas.com>)

Navadna kopriva sodi med najbolj razširjene plevelce. Raste skoraj povsod. Listi vsebujejo velike količine vitaminov in mineralov skupaj z mikroelementi. Kopriva je pravi vitaminsko – mineralni koncentrat, saj vsebuje ogljikove hidrate, beljakovine, veliko rudninskih snovi, izmed katerih izstopa predvsem železo. Vsekakor pa je omembe vredno tudi dejstvo, da vsebuje veliko kalcija, fosforja, bakra, mangana, bora, niklja in titana. (Vir: <http://www.rozeinvrt.si>)

Da je kopriva eno izmed zelo dobrih zdravil, mi je potrdil tudi moj pripovedovalec L. T., ki je zdravilne učinke te rastline in še številnih drugih zelišč tudi sam preizkusil. Na naše telo zelo dobro vpliva čaj iz kopriv, katerega recept tudi prilagam. Le-ta namreč pomaga pri čiščenju krvi (pri povišanem holesterolu), pri prehladnih obolenjih in pomaga krepiti odpornost. Moj sogovorec pa ob tem dodaja, da učinki niso vidni že po eni ali dveh zaužitih skodelicah. Treba ga je uživati vsaj 14 dni. Priporoča tudi, da ne pijemo zmeraj samo čaja iz ene vrste zelišč, ampak naj jih vsake toliko časa zamenjujemo. Učinki, kot pravi, bodo takrat večji. Zelo priporoča tudi pitje čaja iz rmana, ognjiča, gloga in brezovih listov.

Čaj iz koprivinih listov

Koprivine liste lahko uporabimo posušene ali sveže. Pomembno je, da trgamo zgornje dele listov koprive in jih nabiramo na območju, kjer ni velike onesnaženosti.

Za 2 dcl čaja potrebujemo 2 čajni žlički posušениh kopriv. Vodo najprej prevremo. S prevreto vodo nato poparimo koprive (pustimo stati približno 10 minut). Nato precedimo. Čaj bo še boljšega okusa, če ga posladkamo s pravim domačim medom. Podobno lahko naredimo tudi čaj iz svežih listov koprive.

Pa še običaj povezan s koprivo v preteklosti, ki je morebiti imel tudi zdravilni učinek. Tistega, ki je na cerkveni praznik - risalsko nedeljo dolgo spal, je bilo potrebno »natepsti« s koprivo, da ga je le-ta žgala. Poskusite, mogoče bo delovalo!

Zvonček je najbolj značilen znanilec pomladi (foto: D.Krpič)

V zadnjem času prve znanilke, ki jih najdemo že redko na naših travnikih, spomladi izpodrinjajo ali stopajo v ospredje novodobne rastline, kot so krokusi, najrazličnejši tulipani, narcise.

Suzana Farič

SPOMLADANSKE SOLATE

Pred leti naši predniki niso imeli na voljo več vrst solate, kot jo imamo danes. Spomladi so si nabirali solato, ki zraste sama; to je regrat, motovilec ali »repinč«, kot ga imenujemo doma in pa t.i. borova solata. Nekateri nabiramo te vrste solate še danes, saj je spomladi med prvimi, ki jo lahko najdemo.

Regrat najdemo na raznih travnikih, pa tudi med ostalimi travnatimi površinami. Naberemo ga lahko že, če se samo sprehodimo okrog hiše. Užiten so njegovi zeleni listi in to takoj spomladi, ko še ne cveti. Kasneje ga prepoznamo po njegovem rumenem cvetu, opazimo ga nekje v drugi polovici aprila. Pri regratu je užitna skoraj celotna rastlina. Korenine ponekod uporabljajo za kavni nadomestek, njegovi listi pa so prava kulinarična poslastica. Vsebuje več vitamina A kot korenje, vsebuje pa tudi kalij. V naših domovih pa še največkrat uporabljamo regrat kot solato, kateri kot prvi izmed spomladanskih solat ni para.

Ravno tako pa smo se v otroških letih radi poigrali z regratovo »lučko«, ki smo jo pihali. Marsikdo se še spomni, kako smo se kot otroci igrali z regratovimi stebli. Iz njih smo si delali verige, deklice smo si spletale ogrlice ipd. Danes pa najbrž otroci te oblike igre ne poznajo, saj imajo na voljo veliko igrač, kakršnih mi včasih nismo bili deležni.

Regratove lučke so veselje otrokom (foto: D. Krpič)

Regrat ni samo okusna, ampak tudi izjemno zdrava popestritev jedilnika. Nekateri viri navajajo celo, da preprečuje staranje. Ker se regrat po ljudskem izročilu uporablja proti zastoju seča in ledvičnim kamnom, vam

dodajam še, kako si pripraviti pravilen odmerek čaja.

Regratov čaj: 4 - 10 g posušenih regratovih listov ali 2 - 8 g posušenih regratovih korenin prelijemo z vročo vodo. Ta čaj lahko zaužijemo do 3-krat na dan.

Motovilec ali »repinč« nabiramo ravno tako spomladi, le da ga prej posejemo, saj redko kje še zraste sam. Babica je včasih pripovedovala, da so motovilec vedno spomladi nabirali na polju, kjer je bila posajena repa in zemlja jeseni ni bila zorana.

Motovilec je doma v naših krajih, raste v jeseni in celo pozimi. Od oktobra do marca pa ga vzgajajo v rastlinjakih in ga tako prodajajo v trgovinah. Je ravno tako zdravilno učinkovit kot regrat. Priporočajo ga predvsem ljudem, ki imajo težave s srcem. Prav gotovo pa ga vsi najraje uživamo kot solato.

Motovilec operemo in ga osušimo. Skuhamo jajca in jih dodamo k motovilcu. Po okusu dodamo sol, kis in bučno olje, še najbolj okusna solata pa bo, če ji dodamo kuhan krompir. Na enak način pripravimo tudi regrat. Pa dober tek!

Borova solata je precej podobna regratu, le da ima bolj ravne in gladke liste. Najdemo jo prav tako kot regrat med travo. Babica pripoveduje, da se spomni priprave borove solate iz svojih otroških dni na nekoliko drugačen način, kot smo je vajeni. Solati so dodali sol, kis, mast in ocvirke. Morda jo na tak način pripravljate še kjer po vaših domovih, v nasprotnem primeru pa menim, da je treba poizkusiti.

Tadeja Rajbar

AKACIJA IN BEZEG

Marsikomu izmed nas je pomlad najlepši letni čas. Enim pomlad naznanja datum na koledarju, drugim žvrgolenje ptičkov, tretjim cvetenje zvončkov, trobent, ... A poleg vseh omenjenih znanilcev je v naravi več stvari, ki nas opominjajo na ta letni čas, kateri v nas prebujata marsikatero čustvo in občutek.

Da se je pomlad dokončno naselila v okolje in naša srca, pa nam da vedeti tudi akacija. Akacija ali navadna robinja je listopadno drevo, ki uspeva vsepovsod. Pri nas zraste do 25 metrov visoko, krošnja drevesa je okrogla, sestavljajo pa jo veje, polne dolgih trnov. Svoj čar pa zagotovo prikaže v mesecu maju. Takrat namreč akacija zacveti, njeni cvetovi so bele barve, združeni v velike grozdaste cvete, ki naravo napolnijo s svojo svežino. Vonj cvetov v naši naravi pričara dodatno harmonijo tega znanilca narave, nam pa da vedeti, da se je pomlad zares prebudila in vzcvetela. Ti prekrasni cvetovi pa so zelo pomembni za čebele. Zelo dobro je, če je narava prizanesljiva v času cvetenja akacije. Lepo je, če ni prevroče in ni južnega vetra, kajti takrat je cvet akacije bolj svež, dlje cveti in diši, kar je za čebele pravo veselje. Ob koncu maja so veseli čebelarji. Takrat se namreč zлива

Akacijev med (foto: M. Knap)

med akacije, ki je najboljši izmed medu, saj je najbolj sladek in tudi najlepše svetle barve. Poleg tega, da nam akacija služi za med, lahko cvetove uporabljamo tudi za cvrtje. Vsak pa zagotovo uporablja tudi njen les, saj gre za razširjeno vrsto drevesa. Predvsem gospodinje imajo opravka z njim, saj po navadi najbolj zadiši iz krušnih peči, ko zagori akacijev les.

Zagotovo pa nas na pomladne dni spominja še marsikatero drugo drevo ali cvet. Eden izmed znanilcev pomladi je tudi bezeg. To je grm, ki v pomladnih dneh zacveti z značilnim, ravno tako belim cvetjem, kasneje pa se pre rodi v drobne jagode. Tudi cvetovi bezga v nas prebudijo marsikateri občutek, saj nam dajejo prav značilen, aromatičen okus. Bezeg nas tako najprej opomni, da se je zima res poslovila, nato pa nam služi za marsikatero namene. V kulinariki ga uporabljamo kot sestavino nekaterim jedem, predvsem zaradi njegovega vonja in okusa. Zelo znan pa je bezgov čaj, za katerega lahko uporabljamo tako cvetove kot jagode. Čaj je v spomladanskih dneh zelo priporočljiv za prehlade. Poleg vsega omenjenega pa se bezgove jagode uporabljajo še za pridelavo marmelade ter za barvilo, cvetovi pa za pripravo bezgovega sirupa, ki ga nato z užitek spijemo v vročih poletnih mesecih.

OCVRTA AKACIJA

Sestavine: 0,5 l mleka, 3 jajca, 15 dag moko, sol.
Priprava: Sestavine zmešamo, po potrebi dodamo še moko. Cvetove operemo in odcedimo, jih pomakamo v pripravljeno zmes ter ocvremo. Ocvrte po želji posujemo s sladkorjem v prahu.

BEZGOV SIRUP

Sestavine: 48 bezgovih cvetov, 3 l vode, 3 kg sladkorja, 6 dag acetrona, 1 limona, 1 pomaranča.

Priprava: Cvetove, vodo, acetron, limono in pomarančo damo kvasit za 48 ur. Nato precedimo, ožmemo cvetove, k tekočini dodamo sladkor ter segrejemo do 80°C. Še vročega ga zlijemo v steklenice.

Mateja Knap

ŠMARNICE

Šmarnice ali solzice so rastline, ki nas s svojimi cvetovi razveselijo meseca maja. Dišeči in drobni cvetovi so skriti med liste, vendar nas kljub temu omamijo, da jih zelo radi nabiramo. Šmarnice uspevajo na gozdnem robu, v današnjem času pa krasijo tudi vrtove.

Šmarnica pa je tudi cvetlica, ki je povezana z Marijo in pravimo, da je mesec maj Marijin mesec. V mesecu maju se verniki vsakodnevno srečujejo v cerkvi in po kapelah pri šmarnični pobožnosti. Šmarnična pobožnost je povezana tudi z vsakodnevnim šmarničnim branjem. V mesecu maju se v cerkvah prepevajo tudi posebne šmarnične pesmi kot je Spet kliče nas venčani maj.

Pravijo, da je šmarnica strupena rastlina, pa se kljub temu uporablja v zdravilne namene. Cvetovi šmarnice naj bi povzročali drisko in bljuvanje. Nekateri šmarnico uporabljajo za lajšanje težav s srcem. Eterična olja šmarnice pa uporabljajo tudi pri proizvodnji parfumov. Že kot otrok sem komaj čakala mesec, da bodo zacvetele šmarnice, ki sem jih tudi z veseljem nabirala. Nekoč mi je neka starejša gospa povedala, da je tam, kjer cvetijo šmarnice, včasih hodila Marija.

Še nekaj pomladnih dni nas loči do meseca maja, ki pa je povezan z eno izmed najlepših cvetlic – to je šmarnica.

Melita Ficko Sapač

Šmarnica (foto: <http://mojdom.dnevnik.si/>)

PTICE - ZNANILKE POMLADI

Zima počasi podaja svojo roko v slovo in na vrata nam trka že težko pričakovana pomlad. Zrak postaja bolj svež, lahek, dnevi se daljšajo in pojavljati se začne prve znanilke pomladi. Med znanilkami pomladi so tudi ptice. Že od nekdaj nam ptičje petje polepša naše dneve in ob žvrgolenju le-teh nam je tudi bolj toplo pri srcu.

Ena od prvih znanilk pomladi je kukavica. Kukavico redkokdaj vidimo, ker je zelo plašna, zato jo po navadi le slišimo. Le kdo ne pozna njenega ku-ku, ku-ku in se ob tem ne lovi za žep, če je slučajno kaj drobiža v njem. Staro izročilo namreč pravi, da če imamo drobiž v žepu, ko prvič na spomlad zaslišimo kukavico peti, bomo celo leto polni denarja. Za kukavico je tudi značilno, da odlaga svoja jajca v gnezda drugih vrst ptic.

Le kdo ne pozna kmečke lastovke, ki je s svojim modrim zgornjim telesom in škarjastim repom ena izmed najbolj razširjenih in znanih ptic znanilk pomladi. Pregovor pravi, da ena lastovka ne prinese pomladi, toda verjetno ni človeka, ki ob pogledu na lastovko ne pomisli na začetek pomladi. Za lastovko velja, da se rada vrača nazaj v svoje gnezdo, ki si ga je predhodno leto naredila v kakem hlevu ob tramu in vsak gospodar je vesel, ko spomladi v svojem hlevu zasliši tako značilno žvrgolenje.

Ptica selivka, ki jo štejemo k znanilkam pomladi, je tudi štokljja, katera je tudi značilna za pokrajino, v kateri živimo. Tudi za štokljje je značilno, da se veliko let vračajo nazaj v svoja stara gnezda, ki jih imajo po navadi na električnih drogovih ali zapuščenih dimnikih. Za njih je značilno, da ko zamenjajo svoje gnezdo, po navadi tudi zamenjajo partnerja. Spoznamo jih po dolgih nogah, dolgem vratu, snežno belem perju, katerega kraki pridejo v črno barvo. S svojimi kljuni klopotajo in se tako tudi sporazumevajo med sabo. Pri nas je štokljja simbol rojstva. Še dandanes se otrokom pove, da jih je prinesla štokljja, kar izhaja iz starih časov, ko je bilo kočljivo razpravljati o razmnoževanju človeka.

Lastovka (foto: <http://en.wikipedia.org/>)

Starejši ljudje pravijo, da obstaja še ena ptica znanilka pomladi in njeno »podpudanje« se sliši zgodaj zjutraj. To je »podpudaš«. Slovensko ime za njega mi niso vedeli povedati, ptica bi naj bila podobna golobu. In za njega pravijo, da če ga slišimo zgodaj zjutraj »podpudati«, nas pospremi direktno do wc-ja, po domače, da nas njegovo »podpudanje« prisili, da gremo na stranišče.

Naj bodo ptice ali rožice ali katere druge znanilke pomladi, glavno je da le-ta trka na naša vrata in v nas prebuja lepe občutke.

Doris Troha

TENKOLASA BREZA

Tenkolaso listnato drevo, ki od ostalih listavcev najbolj izstopa po svojem belem lubju, skriva za sabo mnogo-katero pomembno uporabnost. Poleg tega, da se v njeni notranjosti skriva okusen sok, brezove veje simbolno ščitijo naše domove.

»Telov oltar« v zavetju blagoslovljenih brez. Grad, 11. junij 2009 (foto: Simona Sukič)

Med paleto listavcev, ki jih skrivajo gozdovi v naših krajih, spada tudi tenkolaso drevo breza, ki si tako kot ostale drevesnice na pomlad nadene novi listnati pajčolan. Poleg cenjenega lesa za kurjavo, uporabnih vej za metle in listov za steljo živini, skriva breza v sebi še veliko več. Prav spomladi so ponekod na Slovenskem iz breze pridobivali brezovo vodo, in to tako, da so v deblo naredili zarezo, iz katere se je izcejal sok. Če je voda zavrela, so

učinki dobljenega alkohola lahko imeli tudi zdravilno moč. Za zdravljenje pa je bilo že od nekdaj uporabno tudi brezovo listje; bodisi za čaj bodisi za zdravilno kopol zoper revmo in lažje odvajanje seča bodisi tudi za šampon. Brezovo listje so cenili tudi usnjarji, saj so iz njega izdelovali strojilo, iz lesa pa katran.

Breza pa je bilo tudi tisto rezervirano zelenje, ki je imelo to čast, da je prenašalo božji blagoslov v vsakdanje življenje. Na praznik svetega rešnjega telesa in krvi ali krajše »telovega«, ki se v katoliški cerkvi praznuje na četrtek deseti dan po binkoštni nedelji, so se v spomin Jezusove mašne daritve ob zadnji večerji, še danes ohranile procesije. Ob štirih postavljenih oltarjih zunaj cerkve, pri katerih se vsakokrat prebere drug odlomek evangelija, se poleg ostalega cvetja (včasih so belo oblečene deklice trosile cvetje) znajdejo tudi breze. Poglavitni namen procesij, ki se še danes večinoma pojejo, so tako imenovani prošnji vzkliki za obrambo in varstvo kraja. Tako so blagoslovljene vejice brez še danes tiste prenašalke, ki jih po končanem obredu ljudje odlomijo in jih nesejo domov, verujoči, da jih bodo ščitile in obvarovale pred nesrečo in boleznijo. Nekateri vejice brez potisnejo na podstrešje pod tram, drugi jih zapičijo zoper točo, sušo in povodenj na obdelana polja, tretji pa verujejo v njihov blagoslovljeni dim, medtem ko jih zakurijo. Pa tudi letos ne pozabimo na njihovo božjo pomoč.

Nino Gumilar

(Vir v pomoč: Slovenski etnološki leksikon 2011, Angelos BAŠ idr. (ur.))

ODKLEPNA MARGA

V mesecu marcu se narava začne prebujati. Zasledimo prve cvetlice, trava začne zeleneti in za marsikoga to pomeni tudi konec zimskega počitka. Predvsem kmetovalci spet poprimajo za delo.

Posebne pomena za katoličane je 25. marec ali »odklepna Marga«, kot mu pravimo pri nas. Ponekod je poimenovan tudi drugače, vendar ima isti pomen. Gre za cerkveni praznik Gospodovo oznanjenje (šmaren). To je dan, ko se zemlja »odklene«, kar pomeni da se počasi prebujajo iz zimskega počitka in je pripravljena za tipična spomladanska kmečka opravila. Kmetje ga praznujejo že od nekdaj, saj pomeni pričetek dela na poljih. Pred časom so se kmetje še striktno držali običaja in so šele po tem prazniku pričeli s spomladanskimi kmečkimi opravili na njivah. Danes pa je čedalje bolj opaziti, da nenehna naglica ni prisotna samo pri zaposlenih, temveč tudi pri kmečkem prebivalstvu. Namreč, zemlja se niti pošteno ne odpočije, posamezniki že stikajo po vrtovih in njivah. Ne morejo se učakati trenutka, ko je dejansko primeren čas za to. Menim, da vsaka stvar zahteva svoj čas, to velja tudi za kmečka opravila. Bogata letina je poleg vremena odvisna tudi od kakovosti opravljenega dela.

Njiva je pripravljena na obdelavo in zasaditev (foto: D. Krpič)

Poleg opisanega praznika 8. decembra praznujemo tudi »zaklepno Margo« oz. Brezmadežno spočetje Marije Device, ko se zaključijo dela na poljih. Praznika se torej navezujejo na začetek in konec del na polju.

Obstaja vrsto vremenskih prerokb, ki se nanašajo na mesec marec. Ena takih, ki velja posebej za 25. marec, je: »Kadar je šmarna v postu prav gorko, tud' prihodnje leto bo toplo; če tega dne se trta lahko zruje, tisto pomlad nič več ne zmrzuje.« Ali navedeno drži, bo pokazal čas.

Tatjana Grah

2012 - MEDNARODNO LETO TRAJNOSTNE ENERGIJE

Več kot tri milijarde ljudi v državah v razvoju je odvisnih od uporabe biomase za kuhanje in ogrevanje, pol milijarde ljudi je brez električne energije, tudi ko je na voljo, si jo več milijonov revnih ljudi ne more privoščiti. Tako sta med seboj neločljivo povezani energija in trajnostni razvoj, sodobne poti do čistejšee in bolj učinkovitejšee energije pa so bistvenega pomena za izkoreninjenje revščine.

Organizacija Združenih narodov (OZN) je leto 2012 proglasila za Mednarodno leto trajnostne energije. Pobuda organizacije OZN človeštvo opozarja, da je energija priložnost, ki spreminja življenje, gospodarstvo in planet.

Trajnostni razvoj si težko predstavljamo brez trajnostne energije. Vendar globalno gospodarstvo ustvarja izrazita nasprotja med revnimi in bogatimi. Medtem, ko na svetu ena oseba od petih še vedno nima dostopa do električne energije, se v razvitem svetu industri-

2012
MEDNARODNO LETO
TRAJNOSTNE
ENERGIJE

alizirane države srečujejo s problemom neučinkovite rabe energije, ki ima za posledico onesnaževanje in pretirano odvisnost od fosilnih goriv, kar prispeva k nevarnemu segrevanju našega planeta.

Bistvo pobude OZN je zagotoviti trajnostno energijo za vse. Energijo, ki bo dostopna, čistejša in učinkovitejša. Mednarodno leto trajnostne energije 2012 je pobuda za sodelovanje vlad, zasebnega sektorja in partnerjev civilne družbe po vsem svetu za doseg treh glavnih ciljev do leta 2030:

- zagotavljanje splošnega dostopa do sodobnih energijskih storitev; dostop do električne energije spreminja življenje, še posebej ljudem, ki živijo v najhujši revščini. Omogoči jim, da zaslužijo, da imajo dostop do zdravstvenih storitev izobraževanja, ter da se izognejo najhujšim posledicam revščine.

- zmanjšanje svetovne energetske intenzivnosti za 40 odstotkov; sem sodijo uporaba energijsko varčnih in bolj energijsko učinkovitih produktov, učinkovita distribucija energije, kar pomeni manjšo porabo primarne energije. Uporaba obnovljivih virov energije je običajno najbolj učinkovita in najbolj cenovno sprejemljiva opcija pridobivanja energije.

- povečanje uporabe obnovljivih virov energije na svetovni ravni do 30 odstotkov; uporaba virov energije, kot sta veter in sonce, omogoča dostopnost energije na najbolj oddaljenih podeželskih območjih, zlasti s porazdeljeno proizvodnjo in z uporabo mini-omrežij, ter ustvarjata nova delovna mesta.

Trenutno obnovljivi viri energije zagotavljajo 19 odstotkov svetovne porabe energije. Z veliko politične volje, bi obnovljivi viri energije do leta 2050 lahko predstavljali več kot tri četrtine vseh virov energije na svetu. Več na: <http://www.un-energy.org/>.

povzela Danijela Krpič
(Besedilo je povzeto s spletnih strani.)

NAD PÖRGO SE KADI

Lončarstvo je obrtna dejavnost, ki je bila v preteklosti zelo razširjena. Marsikomu je bila pomemben vir dohodka. Sejem brez lončarja ni bil sejem, v hišah pa je vsekakor prevladovala glinena posoda. Z industrijsko proizvodnjo kovinske emajlirane posode in z vse večjo »poplavo« plastike pa so začele večšine lončarjenja, katerih korenine segajo v prazgodovino, toniti v pozabo. Na OŠ Grad smo že pred leti začeli slediti sloganu »Pri nas lončarstvo ne bo izumrlo«. Da mislimo resno, to z dejanji iz leta v leto tudi dokazujemo, saj se »Mladi lončarji« ob lončarskem vretenu neprekinjeno zbiramo že od leta 1986. Tega leta je mentor lončarstva Karel Šalamon kot mlad učitelj na osnovi diplomskega dela začel ustvarjati pogoje za lončarjenje na osnovnošolskem nivoju.

Naloga mentorja je nenehna skrb za povezavo interesne dejavnosti z mojstri lončarji. Karel Šalamon je začel lončarjenje spoznavati pri Hašaj Adolfu (1941-1993), lončarju iz Kuzme. Ob tehnologiji obdelave gline in dekoracije izdelkov je pri mojstru Adolfu spoznaval, kako se mrtvemu materialu vdahne duša. Dovršene poteze na vretenu mu je razkrival Ivan Felbar (1934-2003) iz Filovca. Spoznaval je proizvodnjo pri Bojnecu v Filovcih in Francu Zelku v Pečarovcih. Industrijske prijeme in teorijo keramičnih materialov je spoznaval v Keramični industriji Liboje. Kako se da preživeti s prodajo lončarskih izdelkov pa spremlja v sosednji Magyarszombatfaji. Večino nerešenih problemov danes rešuje s pomočjo lončarja Štefana Zelka iz Lemerja, ki je od leta 2010 vpisan v slovenski register žive kulturne dediščine in deluje pod okriljem Unesca.

Štefan Hašaj s svojimi izdelki na sejmu v M. Soboti
Vir: HA, duša je bila umetniška: razstava in publikacija keramike goriških lončarjev Hašaj iz zasebnih zbirk in zbirke Pokrajinskega muzeja Murska Sobota

Štefan Zelko

Delo poteka primarno v obliki interesne dejavnosti v okviru dveh ur tedensko. V minulih letih se je veliko generacij uspešno spopadalo z glino in jo preoblikovalo v najrazličnejše oblike. Pod našimi prsti se je od izdelka do izdelka domišljija spreminjala v realnost, med nami

in glino pa se je iz ure v uro tkalo prijateljstvo in medsebojno zaveznitvo. Plod naših prvih srečanj z glino so bili okorni izdelki, zapackan delovni prostor, umazana obleka, posmeh sošolcev, hkrati pa tiha želja po obvladovanju tega materiala, ki spremlja človeka že iz prazgodovine ter mu sledi v vsakdanjem in ustvarjalnem življenju. Vztrajno delo ob vretenu umirja našo dušo. Pozorni postajamo na vsak gib telesa, kajti vsaka nasilna poteza nad tako voljnim materialom, kot je glina, se nam hitro maščuje z neuspelim izdelkom.

Cilji interesne dejavnosti Mladi lončarji so skrbeti za oživljanje lončarske dejavnosti in znanja, pri učencih razvijati koordinacijo telesa in čut za estetiko, spoznati tehnologijo keramičnega izdelka od priprave gline pa do končnega žganja izdelka ter spoznati osnove trženja rokodelskih izdelkov.

Prvi stik z glino na naši šoli otroci vzpostavijo že v vrtcu. V 1. razredu učenci spoznavajo poklic lončarja in prostoročno modelirajo. Svoje izkušnje nato bogatijo v naslednjih razredih prve in druge triade v okviru likovne vzgoje in tehniških dni, od šolskega leta 2010/11 pa se lahko vključijo v mlajšo skupino lončarjev, ki jo vodi učiteljica Metka Recek. Mladi lončarji začnejo z intenzivnim delom na lončarskem vretenu v 6. razredu in pri interesni dejavnosti praviloma ostajajo do zaključka osnovnošolske obveznosti.

Prvi stiki z glino

Šola je skozi vsa leta skrbela za ustrezne materialne pogoje, za promocijo dejavnosti izven šole in za motivacijo prihajajočim generacijam.

Prvi izdelki so nastajali na vretenu, ki je bilo gnano z električnim vrtalnim strojem, izdelke pa smo žgali v le 8 litrov veliki laboratorijski peči. Po letu 1990 je naše delo postajalo vse bolj prepoznavno izven šole. Dejavnost smo bili na lončarskih taborih v Filovcih in se začeli povezovati s Pomursko turistično zvezo in Regionalnim centrom Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije v Murski soboti. Slednja je financirala gradnjo tradicionalne lončarske kopaste peči, ki jo je leta 1991 zgradil Ivan Felbar. Peč je stala na prostem, na severni strani lipe, na sedanjem igrišču vrtca. Mladi lončarji smo jo redno vzdrževali, a smo

v njej žgali le dvakrat, saj je po nekaj letih podlegla vandalizmu.

Leta 1992 je mentor Karel Šalomon za potrebe interesne dejavnosti razvil in izdelal vreteno s petimi delovnimi ploščami, šola pa je nabavila sodobno 54-litrsko električno peč za žganje gline.

Gradnja lončarske peči, 1991

Lončarsko polivreteno

Učinkovitost dela Mladih lončarjev se je močno povečala. Naša prizadevanja v smislu oživljanja lončarske dejavnosti smo predstavili v Ljubljani na sejmu Narava zdravje, na velesejmu v Gradcu in na nacionalni televiziji

v oddaji Klub klobuk. Leta 1994 smo svoje delo predstavili na Dnevih slovenskega izobraževanja v Ljubljani. Sledila so leta trdega dela. Nastalo je veliko izdelkov, ki smo jih razstavljali ob raznih priložnostih, jih ponujali na stojnicah in marsikateri gost je odšel iz šole z darilom, ki je nastalo na lončarskem vretenu. Ob vretenu pa so odraščale generacije, ki so vzljubile glino in bodo večine lončarjenja odnesle v življenje.

Mladi lončarji se že 9 let udeležujemo mednarodnega lončarskega tabora Lončarstvo nekoč in danes. Od leta 2006 tesno sodelujemo z Dvojezično osnovno šolo Števanovci, kjer so naši učenci aktivni udeleženci tabora, saj je to priložnost, da izkušnje, pridobljene pri interesni dejavnosti, prenesejo na svoje vrstnike na Madžarskem. Del tabora se odvija tudi pod mentorstvom Karla Šalamona in pri naši šoli, kjer udeleženci spremljajo črno žganje izdelkov.

Da bi začutili, kako je z lončarjenjem izven naših meja, smo se z nekaterimi člani krožka udeležili lončarskih prireditev v mestu Pezinok na Slovaškem in v vasi Magyarszombatfa na Madžarskem. Udeležili smo se rokodelske lončarske delavnice v lončarski vasi Filovci, ki jo je organiziral Pokrajinski muzej Murska Sobota v okviru mednarodnega projekta Craftattract in izvedli več delavnic na festivalu Mladi za napredek Pomurja. S skupino mladih lončarjev smo v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota izvedli tudi večdnevne lončarske delavnice za vse generacije.

V šolskem letu 2008/09 smo se ukvarjali z repliciranjem cvetlične ornamentike mojstra Hašaj Adolfa, ki je prepoznaven po beli glazuri in značilni poslikavi s cvetličnimi motivi. Pokrajinski muzej Murska Sobota je v okviru 1. mednarodnega trienala keramike UNICUM ogled priredil razstavo, posvečeno mojstru Adolfu z naslovom HA, duša je bila umetniška. Pomembni del razstave so tudi naše replike Hašajevih cvetličnih motivov.

Pomembna pridobitev zadnjih let je ponovno zgrajena lončarska peč, ki omogoča tradicionalni črni način žganja lončevine. Peč, ki jo je zgradil mojster Štefan Zelko, je stala dve leti na prostem. Leta 2010 je bila dograjena lončarska delavnica, v sklopu katere je tudi streha nad pečjo. Pridobitev je edinstven primer v prizadevanju obujanja tovrstnih tradicionalnih obrti v Sloveniji.

Mednarodni lončarski tabor

Lončarska delavnica

Replike Hašajevih motivov

Dijaki Srednje šole za oblikovanje in fotografijo

IZ ŠOLE, VRTCA

Da je glina pripravljena prisluhniti glasu naše duše, je spoznalo tudi sedem varovancev Varstveno-delovnega centra iz Kranja. Lončarjenje za večjo kakovost življenja jim je izziv, saj se v okviru svoje ustanove ukvarja jo z glino, pri nas pa so se v okviru tridnevnik delavnic preizkusili na lončarskem vretenu. Posebna popestritev njihovega življenja je bil družabni dogodek ob žganju lončarskih izdelkov.

Varovanci VDC Kranj

15 članov Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov ter Društva keramikov in lončarjev Slovenije je v okviru priprav na II. Mednarodni trienale keramike UNICUM 2012 pripravljalo keramične skulpture v svojih ateljejih. Njihovo delo smo obogatili v ognju naše peči, kjer smo pod vodstvom mojstra Štefana Zelka izdelke žgali po tradicionalni redukcijski metodi. Izdelki so bili do 9. novembra 2011 razstavljeni v Ljubljanski mestni hiši.

Črno žganje

Ob vseh teh dogodkih, ki jih izvajajo ali aktivno spremljajo učenci naše šole, je bilo rečenih že veliko besed o pomenu ohranjanja tradicionalnih obrti, o tržnih možnosti na tem področju, o aktivnem preživljanju prostega časa, o čutu za estetiko in drugih vrednotah, ki bogatijo naše življenje. Vse to je vedno znova spodbuda učencem, da potisnejo svoje prste v glino in se z njo poigrajo. Danes smo ponosni na vse tiste, ki so rasli

ČRNO BLACK

ob lončarskem vretenu, še posebej pa na tiste učence, ki so osvojili lončarske veščine do te mere, da lahko samostojno lončarijo.

Karel Šalamon,
mentor lončarskega krožka na OŠ Grad

VSE, KAR JE DOBRO, JE EKO

Tudi v šolskem letu 2011/2012 naša ekošola še naprej vztraja v svojem poslanstvu. Na šoli se že nekaj let zbirajo plastenke, papir, pločevinke, tetrapak, zamaški...

Trenutno poteka druga velika akcija zbiranja papirja letos. Do sedaj smo zbrali skupaj že približno 6,5 ton starega papirja in s tem ohranili precej dreves. Denar, ki ga bomo dobili z akcijo, bomo namenili za nakup novih klopi v šolskem parku in ob igrišču. Prvi trije razredi, ki bodo prinesli največ papirja, pa bodo dobili majhne nagrade. Tretja velika akcija, ki smo se je lotili letos, pa je bila zbiranje plastenk. Tudi na to akcijo so se učenci odzvali in prinesli ogromno plastenk.

Kot še nekatere šole okrog nas smo tudi mi zbirali zamaške za petletno Mašo Prasnic, ki je zbolela, ko je bila še dojenček. Zdaj ne more govoriti, hoditi in gledati. Zato je potrebovala denar za različne pripomočke, ki bi ji vsaj malo olajšali življenje. Zanja smo zbrali 244,5 kg zamaškov. Čeprav se je ta akcija končala, zamaške zbiramo še naprej.

6. marca je potekalo tekmovanje Ekokviz. Na naši šoli je sodelovalo osem ekip, po trije iz šestega, sedmega in osmega razreda. Največ točk je osvojila ekipa Trije

Učenci so čistili jarke in potoke ob poteh (foto: Amalija Sukič)

cestniki, in sicer 26 točk. V pomurski regiji so zasedli 3. mesto. 23. marca pa se je že drugič v zgodovini Slovenije izvajala vseslovenska očiščevalna akcija Očistimo Slovenijo. Letos se je vključilo že 400 šol, med njimi smo bili tudi mi. Upamo, da bo po akciji naša občina ostala čista. Učenci OŠ Grad in mentorica Ekokrožka Elizabeta Sarjaš upamo na pridobitev ekozastave še vnaprej.

Evelin Huber, 9.a

LITERARNO-DRAMSKI KROŽEK

Že pred tremi leti so začeli člani literarno-dramskega krožka zbirati običaje babic in dedkov. Mentorici literarno-dramskega krožka, učiteljici Mariji Štesl, se je porodila zamisel, da bi zbrana dela spremenili v dramska besedila in bi jih učenci zaigrali. Da pa bi bil projekt še bolj zanimiv, so si učenci zamislili, da bi lahko naredili primerjavo med romskimi in našimi običaji. Tako so se morali učenci pripraviti na prireditev, ki je potekala 9. decembra 2011 v kulturni dvorani pri Gradu. Vodila sta jo mentorica literarno-dramskega krožka, učiteljica Marija Štesl, in učitelj Alojz Tuškei. Učenci so predstavili običaje življenjskega kroga, običaje, vezane na praznovanja in na delo na polju od pomladi do jeseni. Ker so člani literarno-dramskega krožka odlično odigrali svoje vloge in ker je bila prireditev uspešna, se je OŠ Grad odločila običaje predstaviti še v Murski Soboti. Torej so se učenci 27. januarja 2012, malce s strahom odpravili še v Mursko Sobotu v grajsko dvorano in se predstavili še tam. Zopet so se odlično izkazali.

Tamara Grah, 8.razred

Tako je nekoč prišel ženin po nevesto (foto: K. Šalamon)

KVIZ O PREŠERNU

8. februarja je za Slovence priznan državni praznik. Tega dne leta 1849 je namreč umrl največji slovenski pesnik France Prešeren. Letos so se učenci njegove smrti spominjali tako, da so v kulturni dvorani pri Gradu pripravili zanimiv kviz, v katerem so tekmovali učenci osmih in devetih razredov. Preizkušali so namreč svoje znanje o Francetu Prešernu. Učenci vseh treh razredov so se sicer odlično izkazali, vendar kot je za tekmovanja značilno, se uspeh meri z razvrstitvijo na doseženo mesto. Tako so učenci 8. razreda osvojili tretje, učenci 9.b drugo in učenci 9.a prvo mesto. Pokazali smo, da smo kulturna šola in da imamo kar precej znanja.

Tamara Grah, 8. razred

NA AREH IN ROGLO

Področno tekmovanje v smučanju na Arehu je potekalo 14. februarja 2012. Tokrat sta bili prvič združeni pomurska in podravska regija. Smučarji so na smučišče prispeli ob 9. uri. Do 9.30 je bil ogled proge in ob 10.00 se je začelo tekmovanje na progi Cojzarici. Iz naše šole se je tekmovanja udeležilo sedem tekmovalcev. Samo tekmovanje je bilo napeto, vendar smo kmalu dobili rezultate. V kategoriji starejših deklic in dečkov je učenka Larisa Čerpnjak osvojila prvo, Nino Celec tretje, Rok Potočnik peto in Evelin Huber petnajsto mesto. V kategoriji mlajših deklic in dečkov pa sta učenca Anja Zdravec in David Gjergjek zasedla prvo, učenka Sanela Sukič pa četrto mesto. Ekipno, ki je bilo letos prvič razdeljeno na mlajšo in starejšo kategorijo, pa smo oboji osvojili 2. mesto. Po končani razglasitvi smo izkoristili idealne vremenske in snežne pogoje in se še nekaj časa prosto smučali. Državnega tekmovanja se zaradi strožjih kriterijev mlajši učenci niso smeli udeležiti. Našo šolo so tako 6. marca

Odlični pogoji na Rogli (foto: A. Horvat)

Slavje ob odličnih rezultatih na Arehu (foto: A. Horvat)

2012 na Rogli zastopali le trije učenci, in sicer Larisa Čerpnjak, Nino Celec ter Rok Potočnik. V nasprotju z Arehom so bili na Rogli pogoji drugačni. Vreme je bilo lepo, toda proga je bila zelo slaba. Tekmovanje se je odvijalo na progi Jasa. Kljub slabim razmeram pa so se naši smučarji dobro odrezali. Nino Celec je dosegel odlično 11. mesto, Rok Potočnik pa 40. mesto. Larisa Čerpnjak je zaradi padca žal odstopila. Na srečo ni bilo nobenih poškodb. Mentorica Anita Horvat je bila zadovoljna z uspehi vseh učencev.

Vsem učencem, ki so zastopali OŠ Grad, čestitamo.

Evelin Huber, 9.a

JUNAKI NAŠEGA ČASA

V šolskem letu 2011/2012 poteka že 22. otroški parlament. Njegovo temo Junaki našega časa – kdo so in zakaj? so izglasovali učenci na lanskoletnem nacionalnem otroškem parlamentu. Pogovarjali naj bi se o tem, kdo sploh so dandanašnji junaki, kje jih srečamo, kaj počnejo, kakšne so njihove lastnosti, so to le resnične osebe ali tudi virtualne, kakšen je njihov vpliv na našo samopodobo, koliko se zgledujemo po njihovih lastnostih, ali je posnemanje dobro za otrokov razvoj, kako mediji prikazujejo junake.

16. februarja 2012 sta se dva učenca naše šole udeležila 22. medobčinskega otroškega parlamenta, in sicer Larisa Čerpnjak ter Mario Pezer. Tema razprave je bila "Junaki našega časa", kjer so učenci in mentorji šestnajstih šol debatirali, ustvarjali in spoznavali junake na različnih področjih. Po uvodnih besedah ravnateljice Vande Sobočan, predstojnice Zavoda za šolstvo Republike Slovenije, OE Murska Sobota, gospe Irene Kumer, koordinatorja Zveze prijateljev mladine Murska Sobota, mag. Bojana Nemca, so se učencem predstavili junaki našega časa in naše pokrajine, in sicer Vesna Radovanović, pisateljica pravljic, Dušan in Iztok Fister, mlada vrhunška športnika, Urška Bencak in Nino Kleindienst, plesni par in Jože Denko, akademski slikar. Spregovorili so o sebi, o

Mario Pezer je bil izbran za predstavnika na nacionalnem otroškem parlamentu

svojih dosežkih in junakih, ki so zanje nekaj posebnega. Učenci so bili razdeljeni v pet skupin: Virtualni junaki in zvezdniki, Junaki v športu, Junaki v literaturi, Junaki v stripih, Postani junak. Larisa Čerpnjak je zastopala skupino literarnih junakov, medtem ko se je Mario pridružil skupini "športnikov". Gosti so se skupaj z učenci in mentorji odpravili v delavnice. Delo v delavnicah je bilo zelo zanimivo, zato so tudi predstavitve in zaključni sklepi še dodatno popestrili zasedanje mladih parlamentarcev. Izbrali so tudi predstavnike za regionalni in nacionalni šolski parlament. Predstavnika za nacionalni otroški parlament sta postala Nino Dotto (OŠ MS III) in Mario Pezer (OŠ Grad). Za predstavnike regionalnega otroškega parlamenta, ki bo v mesecu marcu na OŠ Gornja Radgona, pa so bili izbrani: Nino Dotto (OŠ MS III), Mario Pezer (OŠ Grad), Sara Seršen (OŠ Tišina), Špela Kisilak (OŠ Sv. Jurij), Aljoša Gregorinčič (OŠ Tišina), Niko Farič (OŠ Bakovci) in Lan Kovač (OŠ MS III).

Mentorica šolske skupnosti Anita Horvat

MALONOGOMETNA GORIČKA LIGA

Podelitev priznanj najboljšim (foto: B. Kopač)

V telovadnici OŠ Grad se je v mesecu januarju v organizaciji OŠ Grad končala 1. zimska malonogometna Goriška liga. Prijavljene so bile naslednje ekipe: ŠRD Matjaševci, ŠD Radovci, KMN Grad, ŠD Vidonci, Sv. Jurij, ŠRC Gornji Slaveči, ŠD Dolič, ŠD Gerlinci in ŠD Kruplivnik.

Po dveh predtekmovalnih krogih so se v finale uvrstile ekipe ŠRD Matjaševci, ŠD Radovci in KMN Grad. Ostale ekipe so se pomerile v doigravanjih od 4. do 9. mesta. Po zanimivih in napetih tekmah je imela v finalu največ uspeha ekipa ŠRD Matjaševci, ki je premagala ekipo KMN Grad in ŠD Radovci ter zaslužno osvojila 1. mesto. Drugo mesto je osvojila ekipa KMN Grad in tretje ekipa ŠD Radovci. Najboljši strelec zimske malonogometne lige je postal Bojan Horvat iz ekipe ŠRD Matjaševci s 16 zadetki.

Aktiv športnih pedagogov OŠ Grad

NAMIZNI TENIS

10. februarja 2012 smo v telovadnici OŠ Grad izvedli 6. občinsko prvenstvo v namiznem tenisu. V kategoriji nad 14 let je zmagal Edi Gomboc iz Vidoncev, ki je v finalu premagal Tjašo Prelec iz Radovcev z rezultatom 2:1 ter Srečka Vogrinčiča, prav tako iz Radovcev, z rezultatom 2:0. V boju za drugo mesto je Tjaša Prelec premagala Srečka Vogrinčiča. Skupaj je na finalnem turnirju v tej kategoriji sodelovalo 10 tekmovalcev.

Aktiv športnih pedagogov OŠ Grad

Udeleženci prvenstva v namiznem tenisu (foto: A. Horvat)

USTVARJAMO

Učenci 1. razreda radi ustvarjamo. Pri tem se poslužujemo materiala, ki ga imamo pri roki: papir, glina, odpadni in naravni material... Tako nastaja veliko zanimivih izdelkov, s katerimi polepšamo učilnico in šolsko avlo. Sliko listov iz gline smo poslali na Založbo Rokus, kjer

Prvošolčki s svojimi stvaritvami

Listi iz gline

jih kot idejo lahko uporabijo tudi drugi učitelji. Nekaterne naše izdelke si lahko ogledate na spletni strani naše šole.

Učenci in učiteljici 1. razreda

PUSTNE DELAVNICE V VRTCU

Otroci in starši pri izdelovanju pustnih kostumov

Letos smo se s starši na začetku šolskega leta dogovorili, da bomo za otroke izdelali enotne pustne obleke. Tako smo se pred pustom zbrali na delavnici in vsak otrok je s svojim staršem izdelal obleko za dalmatinca. Vzdušje na delavnicah je bilo prijetno, polno medsebojnega pogovora in izmenjave izkušenj. Otroci in starši so bili zelo aktivni in na pustni torek som šli skozi vas kot velika skupina dalmatincev.

vzgojiteljica Irena Hüll

V VRTCU RAZVESELILI MAMICE

Biti mama je nekaj najlepšega. Nauči nas brezpogojne ljubezni in nam v zameno za razdajanje bogato povrne neizmerno srečo. Materinski dan je torej praznik ljubezni in izpostavlja hvaležnost za materinsko poslanstvo. Ob prazniku so mamice prejele od svojih malčkov skromno darilo in besede, ki so še tako resnične.

*Vsaka mama je prava mama,
dana za srečo in na veselje.*

Prava. In ena sama.

Ta vse življenje. (T. Pavček)

dip. vzgojiteljica Klavdija Klement

Otroci so podarili mamicam lepe besede.

NAJLEPŠE DARILO

Tik pred božičnimi prazniki je dobri stari dedek Mraz obiskal otroke. Z darili je 23. decembra prišel v kulturno dvorano pri Gradu in razveselil naše najmlajše občane.

A najprej sta vse prisotne pozdravila najboljša prijatelja, zajček in veverička. Vsako zimsko jutro sta namreč zajček in veverička pokukala vsak iz svoje hiške, če je že zapadlo kaj snega. A snežink ni bilo od nikoder. Kaj jima bo zima, če ne moreta drsati, se sankati in kepati? Želela sta si belo, zasneženo božično jutro. Prav tako pa sta želela drug drugega obdariti z najlepšim darilom. Veverička je želela zajčka obdariti s pletenimi nogavičkami, ki jih je sama pletla, zajček pa je želel veverički podariti pručko, da bo lahko dosegla vrh smreke, na katero bi dala zvezdo. Tako so otroci pomagali veverički držati klopčič volne, zajčku pa pri zbijanju pručke. Nato je stric Zoran pomagal veverički dati zvezdo na vrh smreke in z zajčkom sta bila zelo vesela. Še bolj pa sta se razveselila, ko je končno zapadel sneg, da sta se lahko sankala in kepala. Z otroki sta zaplesala in pela pesmice, nato pa so skupaj priklicali še dedka Mraza. Ta je prišel s svojo belo kučmo in z veveričko, ki mu je pomagala, je dedek Mraz obdaril 77 otrok iz naše občine.

Danijela Krpič

Fantka sta zajčku pomagala pri izdelavi pručke (foto: D. Krpič)

BOŽIČ SKOZI PESEM

Tradicionalno Petje pod božično jelko, ki ga že vrsto let pri Gradu pripravljajo Ljudski pevci KD France Prešeren Grad, je tudi za lanske božič zazvenelo v toplem ognjišču župnijske cerkve. Prav gotovo se lahko strinjamo, da so čar božiča tudi pesmi, ki marsikomu pomenijo veliko darilo. Ne samo, da nam grejo v uho, ampak pogosto sežejo celo do srca. Še posebej pa ob praznikih, ko nas nekatere božajo z božično milino, druge radujejo z dobrimi deli angelčkov in pastirčkov,

Jaslice v domači cerkvi (foto: Simona Sukič)

spet tretje pa nas popeljejo v sen z migljajočimi se zvezdicami. Naj bo tudi to leto še en božič skozi pesem.

Nino Gumilar

MAŠKARADA PRI GRADU

V vesele »fašanske pozvačine« so se letos odeli Gračarji, ki so že nekaj dni pred pustno soboto trkali po naših domovih. Resda se navada počasi utaplja v preobilici skrbi, v katerih živimo, pa vendar se pri Gradu niso dali »dol pogledati«. Končni seštevek je bil več kot uspešen.

Pustna sobota je letos svoje norčije stresala pri Gradu, saj kot je v občini navada, se »fašanek« vsako leto priredi v drugi vasi. Razpoloženje so poleg vampirske glasbene zasedbe Weekend Banda popestrili tudi plesoči kurenti, nekaj norčij in glasbe pa so iz svojih mladih nadebudnih glav pripravili otroci iz šole. Ob bučni glasbi, nemanjka-

Pustne norčije osnovnošolcev (foto: F. Krpič)

Prihod kurentov je bil bučen (foto: F. Krpič)

joči pijači, tradicionalni pustni hrani – kislem zelju in klobasi ter ob bogatem srečelovu so se številne »lorfe« vrtele vse do jutra. Najboljše so bile celo nagrajene.

Organizator prireditve, Prostovoljno gasilsko društvo Grad ob pomoči sokrajanov, se ob tej priložnosti iskreno zahvaljuje vsem darovalcem in prijaznim občanom, ki so jih sprejeli v svoje domove in namenili prostovoljni dar.

»Fašanski pozvačini« (foto: Franc Krpič, Grad 169)

Pozdrav in zahvala kurentom s strani PGD Grad (foto: F. Krpič)

Obenem velja iskrena zahvala tudi vsem domačinom, ki so neglede na dandanašnji stereotip o tovrstnih prireditvah, še imeli čas in voljo narediti nekaj za vas in se zraven tudi zabavati.

S skupno močjo se je (oziroma se bo) še en »fašaneček« v naši občini »spravil pod streho«.

Nino Gumilar

PROJEKT TOURKULT

V sklopu projekta TourKult »Razvoj turizma s sodelovanjem na področju kulture«, delujejo aktivnosti s pomočjo krovne znamke »treartes – KultTour v trideželju«, in sicer na gradu Tabor, gradu Grad in umetniški vasi Neumarkt ob Rabi.

V okviru projekta je 2. marca 2012 v Jennersdorfu (Avstrija) potekala letna tiskovna konferenca. V projektu, katerega vodilni partner je J:opera Jennersdorf, sodelujeta še projektna partnerja Občina Grad na slovenski strani in Občina St. Martin ob Rabi na avstrijski strani. Župani partnerskih občin in intendant Dietmar Kerschbaum so se zbrali v Burgendlandhofu, kjer so predstavili rezultate projekta v letu 2011, podrobnosti novo zastavljenih turističnih produktov in program Mojstrskega tečaja 2012.

Partnerji v projektu (foto: D. Krpič)

Vožnja z vlakom po Jennersdorfu (foto: D. Krpič)

Letos bomo tako še zadnjič pričla visoko kakovostnemu opernemu petju, saj bo julija na gradu Grad izvedena zadnja otvoritvena matineja pilotne aktivnosti projekta - Mojstrskega tečaja petja v kooperaciji z Mednarodno poletno akademijo PragaDunajBudimpešta, Univerze za glasbo in upodabljačo umetnost z Dunaja.

Na konferenci so predstavniki vseh partnerjev predstavili podrobnosti projektnih aktivnosti v letu 2012, zatem pa so se vsi zbrani peljali s turističnim vlakom, ki ga je Občina Grad pridobila v okviru tega projekta. Tako je Občina Grad ostalim partnerjem predstavila turistični vlak in jih razveselila s krožno vožnjo po Jennersdorfu.

„Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa Slovenija - Avstrija 2007-2013.“

Danijela Krpič

POMURKA MESECA NOVEMBRA 2011

Podjetje za informiranje je 2. marca v hotelu Diana slovesno razglasilo Pomurko in Pomurca leta 2011. Poslušalci Murskega vala in bralci Vestnika so v lanskem letu vsak mesec izbirali Pomurca in Pomurko meseca. Novembra lani je za Pomurko meseca bila predlagala Danijela Krpič kot organizatorica prireditve Noč čarovnic. V predstavitvi je bilo zapisano: »Zaposlena v občinski upravi Občine Grad, je srce in duša organizacijskega odbora tradicionalne prireditve Noč čarovnic pri Gradu, ki je postala ena najbolj množičnih prireditev v Pomurju in ena najbolj prepoznavnih turističnih blagovnih znamk Goriškega. Krpičeva pri organizaciji Noči čarovnic sodeluje vseh dvanajst let, pravzaprav drži v rokah vse organizacijske niti prireditve. Delo zanjo se začne kakšnega pol leta pred prireditvijo, ko se organizacijski odbor sreča na prvem sestanku, potem pa mora koordinirati celotne priprave od programa, nastopajočih, prostora do hrane in pijače, za katero sicer poskrbijo domača društva. Čeprav

Prejem priznanja (foto: Nataša Juhnov)

priznava, da je delo iz leta v leto lažje, se vsake prireditve loti z enako zagnanostjo, odgovornostjo in novimi idejami, kar opazi tudi več kot deset tisoč obiskovalcev, ki vsako leto pridejo na Noč čarovnic pri Gradu na Goričkem.»

Bralci in poslušalci so tako glasovali med tremi kandidatki za mesečno zmagovalko, v kateri je Pomurka meseca novembra bila izglasovana Danijela Krpič. Ob koncu leta je potekalo glasovanje za Pomurko in Pomurca leta 2011, za naziv pa se je potegovalo vseh 11 kandidatki ter 11 kandidatov, mesečnih zmagovalcev skozi celo leto. Po izglasovanju je Pomurka leta postala Marija Horvat, ravnateljica OŠ Črenšovci, Pomurec leta pa Vlado Karoly, direktor družinskega podjetja GMT. Danijela je z vsemi glasovi pristala na četrtem mestu. Marca je tako na slavnostni podelitvi prejela priznanje in uživala v lepem večeru ob dobri glasbi, prefinjeni hrani in prijateljski družbi ostalih Pomurk in Pomurcev.

Ob tem je Danijela izjavila: **»Da sem postala Pomurka meseca novembra, gre zahvala vsem ljudem, ki me podpirate in ste zame tudi glasovali. Hvala za vse vaše glasove, za vašo podporo in zaupanje v moje delo, zagnanost in vnemo pri organizaciji prireditve, ki pa je brez vseh sodelujočih ne bi mogli izvesti. Torej je to priznanje tudi za vse tiste, ki z mano delate in sooblikujete to čarovniško vzdušje na Goričkem. Hvala vam!«**

Čestitamo!

Daniel Kalamar

DAN ŽENA V RADOVCIH

Kot že vsako leto, smo v Radovcih tudi letos z željo, da bi materam, ženam in dekletom dokazali, da jih imamo radi, pripravili tako imenovano družinsko srečanje s krajšim kulturnim programom. In, če ste se ob tem zabavali, nasmejali, sprostiti in skratka imeli lepo, je bil zagotovo trud tistih, ki so prireditve organizirali, poplačan.

Kulturni program so popestrili v prvi vrsti naši najmlajši, ki so svojim mamam in vsem ostalim s svojimi recitacijami in pesmicami še bolj prirasli k srcu. V drugem delu kulturnega programa pa sta nas prav posebej razvese-

Najmlajši so mamam podarili lepe besede (foto: Mateja Sever)

lila Mačo in Mejki s svojima skečema, ob katerem smo se lahko res do solz nasmejali. Posebno pozornost temu prazniku pa vsako leto znova namenijo naši mošje, ki so tudi tokrat bili glavni organizatorji in izvajalci prireditve. Srečanja ob dnevu žena v Radovcih se je letos udeležilo okrog 70 mater, deklet, babic in žen. Mošje so nas zopet presenetili s skrbno pripravljeno večerjo in majhno pozornostjo. Seveda pa ob vsem tem ni manjkalo tudi dobre volje in druženja ter zabave ob prijetni glasbi Busko benda pozno v noč. Ob vsem tem lahko samo še dodam in verjamem, da smo našim moškim dragocen dar, pa čeprav na glas to ponavadi težko priznajo.

Suzana Farič

Naši mošje, ki so nas razvajali (foto: M. Sever)

MATERINSKI DAN V VIDONCIH

**Ljuba, dobra draga mama, žena, spet veseli dan je tvoj in zato ti srca naša vseh dobrot sveta želijo!
V zdravju naj življenje tvoje srečno, dolgo bi bilo!**

S tem verzom so nastopajoči voščili vsem ženam in mamam, ki so se udeležile praznovanja materinskega dneva

Kulturni program (foto: Slavko Sukič)

v Vidoncih. Materinski dan smo letos praznovali v soboto, 17. marca. Priprave na praznovanje materinskega dneva so se začele že veliko prej. Predšolski in šolski otroci so pridno vadili pesmice, skeče in ples, s katerimi so se predstavili v kulturnem programu. Za praznovanje materinskega dneva pa so skrbeli možje iz Vidoncev, ki so pripravljali slavnostno večerjo.

Praznovanje materinskega dneva se je začelo s kulturnim programom. Deklice iz vrtca so se predstavile z recitacijami o mamah, skupaj pa so zapele pesem »Jaz pa grem na zeleno travco«. Fantje in dekleta, ki obiskujejo osnovno šolo, pa so se predstavili s skeči, plesom in igranjem na harmoniko. Ob koncu so vsi skupaj zapeli pesmico »Ti moja rožica«. Po končanem kulturnem programu je sledila slavnostna večerja, ki so jo pripravili in postregli možje iz vasi. Vmes med praznovanjem materinskega dneva pa seveda ni manjkalo smeha, za katerega so poskrbeli kuharji in natakarji s skeči. Zabava se je nadaljevala pozno v noč, kjer smo se zavrteli ob zvokih domače glasbe.

Materinski dan oziroma dan žena je zelo poseben dan v letu. Je dan, ko se vaščanke zberemo in prisluhnemo našim otrokom, ki nas raznežijo s svojimi nastopi, vaščani pa nas ves večer razvajajo s hrano, pijačo in zabavo. Ostal je lep spomin na praznovanje materinskega dneva v Vidoncih.

Melita Ficko Sapač

MATERINSKI DAN V KRUPLIVNIKU

Članice Društva žena in deklet Kruplivnik smo materinski dan proslavile v soboto, 24. marca. K praznovanju smo povabile tudi naše možje, ki so nam v znamenje naklonjenosti podarili cvetje. Po skupni večerji nam je program popestrila dramska skupina »Močnikovi« iz Rogoševcev, ki nas je s svojim skoraj enournim programom nasmejala do solz. Ob zvokih prijetne glasbe smo se zabavale do zgodnjih jutranjih ur.

Tadeja Rajbar

Zabavali so nas tudi najmlajši (foto: Karmen Dervarič)

MATI, TVOJ ZAČETEK SEM!

Mati, trud nepoplačan, žrtev v veselje. Tako malokrat se zavem tvojih dejanj, tako malokrat ti vračam hvala. Iz majhnega si me spravila, v življenje si me dala. Koliko noči neprespanih si zame žrtvovala, koliko dlani sklenjenih, si zame podržala? Mati, tvoj začetek sem, tvoja slika, v krogu bivajočem nikoli ne bo skrita. (N. G.)

Praznovanje dneva žena in materinskega dne pri Gradu je bilo letos odeto z naslovom »Mati, tvoj začetek sem«. Pa ne, da bi se na ta način namerno ob strani pustil 8. marec, ampak z razlogom, da so se vse slavljenske in obiskovalci zavedli, da brez mam, ne bi bilo nikogar izmed nas. V prijetnem programu, kjer ni manjkalo petja, igranja in smejanja tudi letos niso zmanjkali znani obrazi nekdanje »Mladinske veroučne skupine«. Micki in Iloški se je »odprla peč« in kdo drug kot Pištek je moral »babiti«. Na odru so poleg njih zasijale tudi svetle očke domačih otrok: Neže, Maje, Aljaža in Eveline, s kovanjem svojih spominov skozi ljudsko pesem pa niso manjkali niti Ljudski pevci od Grada.

Pištek je Micki in Iloški pomagal pri porodu (foto: Marija Preglav)

Prava ženska fešta z živo muziko »Treh skup zgrablenec in dveh Roz« pa je sledila v gasilskem domu, kjer so se gračke ženske zopet razvajale čarom kuhinje do-

Moški so nas spet razvajali z dobro hrano in prijazno postrežbo (foto: Danijela Krpič)

mačih mož, cvetlični sponzor, Trgovsko podjetje Goričanka Kalamar, pa jim je poklonil tudi cvet ob njihovih marčevskih praznikih.

Nino Gumilar

OČISTIMO SLOVENIJO ZA ZMERAJ!

Vseslovenska prostovoljna očiščevalna akcija Očistimo Slovenijo za zmeraj! se je odvila 24. marca 2012 po vsej Sloveniji. Tudi naša občina je ta dan sodelovala v akciji, v kateri smo čistili še preostala divja odlagališča ter seveda vse poti, ceste, občestne jarke, potoke, javne poti, sprehajalne poti in druge površine.

V akciji je letos sodelovalo 218 prostovoljcev, večina članov društev, ki so se jim pridružili tudi drugi ozaveščeni občani. Najstarejša prostovoljka na akciji je bila Julijana Mihalič iz Kruplivnika, stara 84 let. Očistili smo 14 divjih odlagališč po vsej občini in nabrali 5280 kg odpadkov ter okrog 3 tone kosovnih odpadkov. Vse odpadke smo ločili v barvne vreče in se ob tem pridno učili ločevanja odpadkov, ki ga

bomo v prihodnosti morali bolj vestno opravljati v naših gospodinjstvih. Vsa očiščena divja odlagališča so bila fotografirana in popisana. Odlagališča, ki smo jih očistili že v prvi vseslovenski očiščevalni akciji leta 2010, in letošnja očiščena odlagališča so zabeležena na spletni strani v Registru divjih odlagališč. Od letos naprej bo potekal tudi poostren nadzor nad divjimi

... pri Gradu (foto: D. Krpič)

... v Motovilcih (foto: B. Grah)

Prostovoljci na Dolnjih Slavečih

... v Radovcih (foto: M. Horvat)

... v Kovačevcih (foto: D. Troha)

... v Vidoncih (foto: E. Kuzmič)

in v Kruplivniku (foto: Š. Bohar)

odlagališči, zato si želimo, da bi le-ta ostala čista, da nova ne bi nastajala in da bi občani imeli dovolj zavesti, da bi odpadke ločevali in jih vozili v za to namenjene zbirne centre oz. odlagalna mesta.

Vsi prostovoljci, ki so cel dan z veliko dobre volje in zagnanosti čistili divja odlagalnišča in naše vasi, so se po akciji zbrali na nogometnem igrišču pri Gradu. Tam je vse čakal bograč, druženje in nagrada za sodelovanje. Ker skrbimo tudi za varnost naših občanov, so vsi udeleženci akcije dobili kresničke, da bodo povsod (pre)vidni.

Na zbirni točki smo ločeno nalagali odpadke (foto: D. Krpič)

Imamo le eno okolje, v katerem živimo. Zato poskrbimo, da bo naše okolje čisto, lepo in prijazno za bivanje. Ne mečimo smeti iz avtov v jarke in potoke, ne vozimo odpadkov v gozdove, ampak jih ločujemo in vozimo v zbirne centre. Vsi si želimo kvalitetno živeti, a to je mogoče le v lepi in čisti naravi, ki nas vsak dan obdaja. Zato poskrbimo, da bo čista ostala!

Danijela Krpič

POZDRAV POMLADI

V nedeljo, 25. marca 2012, je Društvo za razvoj in promocijo turizma občine Grad "Skouriš" organiziralo sedaj že tradicionalno kulturno prireditev "Pozdrav pomladi" v kulturni dvorani pri Gradu. Nastopajoči so se predstavili s pesmijo, plesom in skeči. Po končani prireditvi je sledila krajša pogostitev za nastopajoče in obiskovalce.

Cvetka Ficko, predsednica društva

Nastopajoči dekleti iz Vidonec (foto: Marjan Ficko)

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

Obisk gradu Grad v letu 2011

Goričko je pokrajina z bogato kulturno in naravno dediščino. Številne znamenitosti privabljajo vedno več radovednih obiskovalcev, ki si največkrat ogledajo prav grad na Goričkem. Tako je grad v preteklem letu obiskalo okrog 20 000 obiskovalcev, kar je na ravni iz leta 2010. Odkar deluje Središče za obiskovalce na gradu Grad, smo v obdobju zadnjih dveh let zaznali spremembe v strukturi obiskovalcev, saj je v trendu naraščanje individualnih obiskovalcev in je vse manj večjih organiziranih skupin. Individualni obiskovalci se poleg ogleda gradu zanimajo tudi za kulturno-zgodovinsko bogastvo, doživljanje narave in krajine, izdelke domače obrti, produkte s kmetij, pohodniške in kolesarske poti ter gostinske in nočitvene storitve na celotnem območju parka. Skozi informacijsko-promocijski material, ki jim je na voljo v našem Središču za obiskovalce, jih informiramo o možnostih aktivnega preživljanja prostega časa in počitnic na območju parka. Največ obiskovalcev prihaja iz domačih krajev Slovenije, iz tujine pa jih k nam prihaja največ iz sosednje Avstrije in Madžarske.

Ne glede na to, da ne beležimo porasta obiskovalcev, gledamo pozitivno naprej in smo zadovoljni z obiskom, saj smo v preteklem letu obiskovalcem nudili na ogled večje število razstav, prireditev, sejmov in številnih dogodkov s področja kulture in varstva narave.

Pred nami je že nova turistična sezona, polna izzivov, želja in načrtov in zato vas vabimo, da skupaj obogatimo ponudbo in na ta način privabimo obiskovalce od blizu in daleč na ogled gradu in Krajinskega parka Goričko.

Marina Horvat

Pogled čez polja na grad Grad (foto: Danijela Krpič)

Božični koncert Ane Petrović

Ob koncu leta 2011 smo na Goričkem gostili dva koncerta sopranistke Ane Petrović, pianistke Sare Vujadinović in Lazarja Miletića na violi.

Mlado umetnico Ano Petrović smo spoznali na gradu Grad že v letu 2010 kot udeleženko mednarodne poletne šole PragaDunajBudimpešta – isa, ki je del čezmejnega projekta TourKult. Na povabilo in ob podpori Občine Grad, Lovenjakovega dvora, Motela Čarda, KULT-PUNKT-a, Avtocentra Lepoša in Javnega zavoda Krajinski park Goričko, je Ana s Saro in Lazarjem nastopila v koncertni dvorani gradu v petek, 23. decembra, in v ponedeljek, 26. decembra 2011, v Evangeličanski cerkvi v Bodoncih. Umetniki so se predstavili s skladbami in arijami Alessandra Scarlattija, Johannesesa Brahmsa, Henrija Vieuxtempa, Franza Schuberta, Fritza Kreislerja, Lea Delibesa, Charlesa Gounoda, Sulchana Zinzadsea in Franza Leharja. Koncert na gradu Grad je navdušil zainteresirano občinstvo. Koncert na Štefanovo v polni evangeličanski cerkvi v Bodoncih pa je bil izjemen in neobičajen dogodek na vasi, ki je požel lep aplavz. Med obiskovalci smo opazili tudi znan obraz Lada Leskovarja, ki je Ani čestital po koncertu.

Upamo, da so umetniki iz Srbije Goričko doživeli v najlepši luči in se bodo dogodkov ob koncu leta 2011 pri nas na svoji poti k slavi še dolgo spominjali.

Stanka Dešnik

Ana, Sara in Lazar (foto: Marina Horvat)

Goričko na turističnem sejmu v prestolnici

Javni zavod Krajinski park Goričko se je tudi letos udeležil sejma Alpe Adria: Turizem in prosti čas ter Salon plovil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani v dvorani Kupola A, od 26. do 29. januarja 2012. V okviru Pomurske turistične zveze in skupaj z Goričkim društvom za lepše vütro smo se predstavljali s turistično ponudbo zavarovanega območja, domačo in umetnostno obrtjo,

DOGAJALO SE JE ...

kulturnimi in etnološkimi prireditvami, rekreacijo ter kulinarčno ponudbo in vini.

Sejem je bil dobro obiskan in zanimiv tako za razstavljalce, ki so našli na marsikatero dobro idejo za predstavitev, kot tudi obiskovalce, ki so morda dobili navdih za počitnice, izlete, popotovanje ali aktivni odidi na Goričkem. Sejemske utrip je oblikovala raznovrstna ponudba rokodelcev, domačih proizvajalcev, društev, vinotočev in izletniških kmetij Prekmurja.

Štefanija Fujs

Prisrčno Goričko na sejm (foto: Marina Horvat)

Kačova mlaka v novi podobi

Kačova mlaka v vasi Grad je ena od 46. naravnih vrednot državnega pomena v Krajinskem parku Goričko, ki jih je vredno ohranjati in skrbeti za njihovo vitalnost. Po tem, ko smo jo leta 2009 obnovili s poglobljanjem, skrbimo zanjo vsako leto tudi z odstranjevanjem prekomerne zarasti, zato, da ne bi prehitro zakopnela. Delo na sicer plitki mlaki, vendar z blatnim dnom in drsečim obrežjem, ni enostavno.

Zato smo si v letu 2011 omislili plavajoči splav, s katerega bi na cenen način lahko odstranjevali rastline, ki rastejo iz dna ali plavajo na površju. Gre predvsem za

Kačova mlaka pozimi (foto: K. Malačič)

Čiščenje mlake na plavajočem splavu (foto: S. Dešnik)

rogoz, ki očitno spričo velike količine hranil v vodi dobro uspeva in ob tem vodo prečiščuje. Primeren čas za odstranjevanje rastlinja iz mlake je vsekakor v obdobju, ko je zmanjšana aktivnost njenih prebivalcev. Iz tega razloga sta se Kristjan in Tonček dela lotila v decembru in februarju ter mlako deloma osvobodila prekomerne zarasti. Z odprto vodno površino mlaka sedaj čaka na pomlad, ko bodo vanjo iz gozda prilezle svatovat dvoživke in se bodo v poletju nad njo spreletavali kačji pastirji.

Stanka Dešnik

Srečanja z rokodelci, ponudniki storitev in turističnimi informatorji

1. marca 2012 smo ob odprtju gradu za obiskovalce pripravili delovno srečanje z rokodelci domače in umetnostne obrti ter ponudnike domačih dobrot Krajinskega parka Goričko in njegovega obrobja.

V grajskem okroglem salonu se nas je zbralo okrog 40. Po uvodnem pozdravu direktorja zavoda dr. Bernarda Goršaka in njegovem razmišljanju, da je potrebno verjeti v uspešne družinske zgodbe goriških rokodelcev in kmetij, je zbrane nagovoril g. Vanja Četkovič, direktor podjetja Dinocolor d.o.o. ter predstavil primer oglaševanja dejavnosti po Sloveniji z infokartkami.

Na srečanju z rokodelci domače in umetnostne obrti (foto: S. Dešnik)

Poudaril je, da so v svoji rokodelski obrti umetniki s pristno srčno kulturo in dušo, ki potrebujejo mir za ustvarjanje ter le korak za prodajo svojih umetnin. Rokodelci so se čutili dobro nagovorjeni in pokazali interes za tovrsten način oglaševanja.

V nadaljevanju smo pregledali skupne aktivnosti prejšnjega leta, ki so se zgodile na Goričkem in njegovem obrobju, v Sloveniji in tudi sosednji Avstriji ter možnosti predstavitev na sejmskih prireditvah in dogodkih v tekočem letu. Podali smo jim še informacijo o obiskanosti gradu in prodajo izdelkov v grajski trgovini v letu 2011. Čeprav se je število obiskovalcev v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 nekoliko zmanjšalo, pa z veseljem ugotavljamo, da se je kljub temu prodaja izdelkov domače obrti in domačih pridelkov nekoliko povečala. Srečanje smo zaključili z manjšo pogostitvijo in ob prijetnem pogovoru še bolj utrdili vezi, ki so se v nekaj letih spletle v obliki dobrega sodelovanja med Javnim zavodom in rokodelci oz. ponudniki.

Na prvi pomladni dan, 21. marca, smo pripravili še delovno srečanje s ponudniki vin in izvedli rez potomke najstarejše vinske trte modre kavčine.

Da pa bi naša ponudba bila celostna in poznana tudi vsem zavodom, turističnim centrom, referentom za turizem po občinah in agencijam območja, smo le-te povabili na delovno srečanje 28. februarja, kajti verjamemo, da bomo pri promociji Goričkega lahko uspešni le s skupaj oblikovanimi dobrimi zgodbami in zastavljenimi cilji.

Štefanija Fujs

»Iden dojgemat«

Letošnje leto smo grad obiskovalcem odprli z razstavo »Iden dojgemat«, Prekmurje in Prekmurci skozi objektiv Purača in Sbüllla med leti 1925-1945. Fotografije na razstavi so iz zbirk Marka Krenna in dr. Nikolaja Szepessyja, Alojza Sbüllla ml. in Stanke Dešnik. Pogovor z zbiralcema Markom Krennom in dr. Nikolajem Szepessyjem je vodila Stanka Dešnik,

Mark Krenn (foto: S. Dešnik)

ki sta v polni dvorani povedala veliko zanimivega iz življenja prvih fotografov in nastajanja prvih fotografij v Prekmurju. Na otvoritvi nam je na kitaro zaigral Jernej Hanc. Otvoritvi so prisostvovali gostje župani in sodelavci v projektu GreenNet iz Avstrije, s katerimi smo pred otvoritvijo imeli tudi delovne pogovore o izvajanju projekta ter rokodelci in rokodelke ter ponudniki storitev v Krajinskem parku Goričko. Obiskovalci si lahko na razstavi ogledajo 25 fotografij Jerolima Purača in 25 fotografij Alojza Sbüllla. Priložnostni katalog je na ogled na spletni strani in v Središču za obiskovalce na gradu. Razstava je na ogled do 30. aprila 2012, vsak dan, razen ponedeljka, med 10. in 16. uro v mesecu marcu in med 10. in 18. uro v aprilu.

Stanka Dešnik

Tabla Krajinski park Goričko in Grad na pomurski avtocesti

V petek, 9. marca 2012, je bilo na pomurski avtocesti zaključeno postavljanje dveh obvestilnih tabel na izvozu št. 6. Namen tabel je usmeriti popotnike, da zapustijo avtocesto in se odpravijo raziskovat Pomurje - začevši v Zdravilišču Radenci in na drugi strani Mure, Krajinski park Goričko in Grad na Goričkem.

Tabli usmerjata popotnike v zahodno Goričko na cesto Radenci-Gederovci-Cankova-Grad-Kuzma-Avstrija. Sedaj nam manjka še tabla na levem bregu Mure, ki bi usmerjala potnike v vzhodno Goričko, v smeri proti Mačkovcem-G. Petrovcem-Monoštru-Šalovcem-Hodošu in Szombathelyu na Madžarskem. Žal trenutno zanjo ni denarja.

Tabli sta sofinancirala Zdravilišče Radenci in Javni zavod Krajinski park Goričko. Njuna postavitve sovpada tudi z jubileji, 130-letnico začetkov razvoja zdravilišča in 20-letnico začetkov snovanja ideje o trideželnem parku Goričko-Raab-Örség.

Stanka Dešnik

Tabla na avtocesti (foto: S. Dešnik)

Napovedujemo

13. april 2012: koncert vokalne skupine Bel Canto in učencev oddelka za petje Glasbene šole Murska Sobota.

3. maj 2012: otvoritev razstave "Mandalične", slik akademskega slikarja Alojza Konca. Na ogled do 30. junija 2012.

9. maj 2012: Dan Evrope, predavanje o Naturatlonu 2009, otvoritev razstave "Zelena vez Evrope«. Na ogled do 30. avgusta 2012.

13. maj 2012: Majska pesem, koncert pevskih zborov in vokalnih skupin trideželnega parka ob 14.00 v Kulturni dvorani pri Gradu.

24. - 26. maj 2012: Prvi slovenski mednarodni festival naravoslovnega filma in osveščanja o trajnostnem razvoju, 1. Grajski festival (G-FEST). V treh dneh bodo predstavljeni izbrani filmi o naravi in kulturi. Vrsta festivalskih dogodkov bo na zanimiv način promovirala trajnostne smernice. Trije dnevi programa: DAN PARKOV, DAN MLADIH in DAN SLAVJA.

Razpisi

Do 30. aprila lahko učenci sodelujejo v Natečaju za najboljši kratki film v kategoriji za osnovnošolce - Grajski festival Junior.

Do 10. maja lahko učenci, mladostniki in odrasli sodelujejo v natečaju za Naj fotografijo Goričkega in Porabja, tema: Človek in narava. Sodelujeva?

Več informacij na: www.park-goricko.org

ROČNE MOJSTROVINE IVANA RECKA

Pomlad je za marsikoga prebujanje, izziv za nove dosežke in rezultate. Daje nam navdih za marsikatero delo. Zagotovo pa je tudi letni čas, ki v nas prebudi marsikatero čustvo in nas popelje v postni čas ter skozi velikonočne praznike. Ob teh dneh zagotovo vsako mizo krasijo remenke, katere izdelava je odvisna od vsakega posameznika, saj jih lahko najdemo z različnimi motivi in oblikami. Zagotovo pa spadajo med zelo zahtevno ročno delo, saj nam lahko vzame sapo in veliko časa. O tej in še nekaterih drugih ročnih delih je nastal z g. Ivanom Reckom iz Dolnjih Slavečev zanimiv pogovor.

Kako in kdaj ste prišli v stik z ročnimi deli in kdo vas je navdušil za to?

Ročna dela so me zanimala že v otroških letih in sem marsikaj poskušal že takrat. Moja nadarjenost in tudi volja pa je bila ključna, da se s tem ukvarjam danes. Mineva pa že dobrih 10 let, odkar sem vodil projekt rokodelskih delavnic pri Gradu. V okviru javnih del, kjer sem bil takrat zaposlen, smo morali tudi spodbujati k raznim ročnim delom zaradi evropskih sredstev. Z leti pa zagotovo nadgrajujem svoje znanje, zbiram informacije, kakor

Ivan Recek s svojimi izdelki (foto: Recek)

tudi sprejemam kritike, ki te pri takih preciznih delih še kako izpopolnjujejo. Mentor, ki mi je pri vseh mojih delih bil v veliko pomoč, je bil Marjan Mljač.

Kakšne izdelke vse izdelujete?

V tem času so najbolj aktualne remenke. Za izdelavo tradicionalnih remenk s praskanjem sem se pobljše spoznal na domačiji moje žene, a sem svojo tehniko kombiniral. Del postopka sem prevzel, obliko pa sem popestril z risanjem s čopičem, saj mi to bolje leži kot samo praskanje. Slikam tudi na steklo in keramiko. Pridobil sem si še znanje, ravno tako na rokodelski delavnici, ki je potekala pri Gradu, v izdelovanju cvetja iz krep papirja. Poleg vsega omenjenega pa je tu še aranžiranje raznih daril ter izdelava aranžmajev ob različnih priložnostih iz svežega in suhega cvetja.

Kaj najraje izdelujete?

Odločiti se je težko. Vsako delo me namreč izpopolnjuje in ga zato tudi z veseljem opravljam. Tako se o izdelavi odločam glede na letni čas in priložnosti. Spomladi se lotim izdelave remenk, poleti izdelujem razne aranžmaje, v zimskih mesecih pa se posvetim bolj poslikavi na steklo in keramiko. Seveda pa je tudi veliko odvisno od želje strank. Ko gre za kaka priložnostna darila, je treba narediti, kar je potrebno. In da poudarim še tisto najbolj pomembno, vse to najlažje počnem v večernih urah, ko je mir in tišina.

V naravi se je prebudila pomlad, okolica nam oznažja marsikaj, zagotovo tudi čas velike noči. V preteklih tednih ste tako veliko časa posvetili izdelavi remenk. Kakšne motive uporabljate pri izdelavi remenk?

Pri izdelavi remenk sem se opredelil na nabožne motive in spomladanske motive iz narave. Uporabljam predvsem spomladansko cvetje ter velikonočne figure. Nabožni motivi pa so zame osebno v tem času najbolj pomembni, saj izvirajo iz notranje poglobitve. V rani mladosti sem namreč tudi sam sprejel neke vrste križ trpljenja in okusil kelih grenkobe, tako se je zmeraj porajalo vprašanje, zakaj. A okoliščine so pač take, da sprejmeš križ in z njim hodiš ter živiš. Ti motivi tako nastajajo kot neko podoživljanje. Remenke pa so obogatene še z raznimi poučnimi verzi. Najbolj všeč so mi remenke s temno podla-

go, saj prikazujejo trpljenje, vrhunec pa je rdeča barva, ki prikazuje vstajenje.

Kakšna tehnika se uporablja pri izdelavi remenk?

Uporablja se tehnika kakor tudi barva za podlago, kakršno uporabljajo vsi rokodelci remenk, ki remenke praskajo. Za samo risanje pa uporabljam barve za keramiko, katere se nanašajo s čopičem. Uporabljam predvsem račja jajca, vsa pa so tudi izpihana, saj so lažja za izdelavo, lahko pa ostanejo za večni spomin.

Kako dolgo poteka izdelava ene remenke?

Če seštejemo vso delo, je potek kar dolg. Najprej moramo jajce oprati, ga izpihati in posušiti. Nato sledi barvanje z barvo za podlage in ko se le-ta posuši, se lahko lotimo poslikave s čopičem, in ko se še ta posuši, je izdelek končan. Sama poslikava ene remenke traja približno dve uri ali več, odvisno od motiva poslikave.

Sedaj bi prešla še na ostala ročna dela, ki jih izdelujete.

V današnjem času je zelo moderna poslikava na steklo in keramiko z različnimi motivi, ki vam ravno tako niso tuji. Za kakšne priložnosti pa ustvarjate te izdelke?

Pripravljam razna poslovna darila, kakor tudi slikam na kozarce, ki služijo kot poročno darilo naše občine mladoporočencem, na katerih so naslikani motivi gradu Grad na Goričkem. Pripravljam tudi razne poslikave, ki se uporabljajo kot zahvalna darila. Po želji strank slikam tudi za rojstnodnevne priložnosti in jubileje. In da omenim še to, ob božičnih praznikih slikam tudi na skodelice za otroke kot božična darila. Najljubše so mi manjše poslikave, poslikav v večjem stilu in poslikav na platno se redkokdaj lotim.

Darilna steklenica z motivom kapele na Kukojci (foto: I. Recek)

Poleg vseh vaših rokodelskih dejavnosti pa se vaši družinski člani in domači ukvarjajo tudi s kmetijo. Prijavljeno imate dopolnilno dejavnost na kmetiji. S čim vse se ukvarjate v sklopu te dejavnosti?

Ja, imamo prijavljeno dopolnilno dejavnost na kmetiji, zato se udeležujemo vseh takšnih dejavnosti, kjer je vse te izdelke možno tudi videti in kupiti. Na samih rokodelskih delavnicah tako po navadi sodelujem s svojimi izdelki, kjer izvajam tudi demonstracije, da si ljudje lažje predstavljajo samo izdelavo. Naša dopolnilna dejavnost nekako spada med vrsto rokodelskih spretnosti. V dopolnilni dejavnosti se ukvarjamo z vzgojo krizantem ter povrtin.

G. Ivanu iskreno želim, da bi tudi v bodoče užival pri izdelovanju mojstrov in da jih bo z veseljem delil z mladimi nadebudneži, ki bodo željni podobnih del, hkrati pa se najlepše zahvaljujem za pogovor.

Mateja Knap

Nabožni motivi na remenkah (foto: I. Recek)

Pri Reckovih gojijo tudi krizanteme vseh barv (foto: I. Recek)

ODKRIVAMO...

Naše življenje in bivanje sestavljajo dnevi in ljudje, s katerimi smo obdani. Dnevi predstavljajo potek življenja, ki se prične z rojstvom, našim odraščanjem, izobraževanjem, delom in nato upokojevanjem vse do zaključka naše življenjske poti. Naše poti so začrtane z našimi željami, odločitvami, razvojem in spreminjanjem nas kot osebnosti v okolju, v katerem živimo. Ljudje, ki nas obdajajo, pa so tisti pomembni dejavniki, ki nas sooblikujejo, s katerimi se vsak dan srečujemo, delamo, živimo in preživljamo svoj prosti čas. Le-ti nas tudi bogatijo.

Da bo naše življenje čim bolj duhovno bogato in zdravo ter da bodo dela in spomini ostali živi, smo v glasilu dodali novo rubriko ODKRIVAMO..., kjer bomo objavljali razne članke o zdravem življenju, zdravi hrani, duhovnosti, o okolju, naših ljudeh, ki so in ki še zdaj vidno prispevajo k razvoju skupnosti, v kateri živimo, o pozabljenih obrteh ter ljudeh, ki so jih opravljali in podobno. Objavljali bomo članke naših občanov, skratka, v rubriki se bo našlo marsikaj zanimivega iz naše občine. Zato vas, dragi občani, vabim, da skupaj z nami oblikujete to rubriko, da nam pošljete zanimive zgodbe, nasvete za dom in zdravo življenje, opis ljudi, ki so iz naše občine, obelodanite preteklost, ročne spretnosti, pozabljene osebe, dela in podobno. Predloge, ideje ali že pripravljene članke, ki jih boste predlagali, pripravili, pošljite na naslov občine ali na e-mail: info@obcina-grad.si. Vsakega predloga, odkritja... bomo veseli.

Za zdrav začetek pomladi vam v tej številki objavljamo recepte domačih juh in značilnosti čebule. Nasvete o zdravem načinu življenja nam je posredoval Zavod za zdravstveno varstvo M. Sobota.

Danijela Krpič

ZDRAVA HRANA

Domače juhe – okusne in zdrave

Juhe človeštvo uživa že nekaj tisoč let. Številne nacionalne kuhinje v svetu se lahko pohvalijo z odličnimi juhami. Tradicija pri nas veleva, da kosilo začnemo z juho. Pomembno vlogo ima juha tudi v sodobni prehrani. Izbira je velika: čiste juhe, goste juhe, kremne juhe, tople juhe, hladne juhe. Juhe lahko spodbudijo tek ali pa nas nasitijo. Z vidika zdrave prehrane je potrebno upoštevati nekaj dejstev:

- pripravimo jih iz različnih živil – zelenjave, žit, stročnic, mesa in celo sadja,
- pazimo na količino dodane soli in maščob,
- uporabljamo sveža ali suha zelišča/začimbe brez dodane soli.

Brokolijeva kremna juha

Spoštujemo našo bogato kulinarčno tradicijo. Na naših mizah naj bodo tudi tradicionalne juhe. Še več, naučimo mlajše rodove, da jih bodo znali pripraviti in bodo ponosni na njih.

Z juho lahko zaužijemo dodatne pomembne količine zelenjave. Lep primer so različne zelenjavne juhe, mineštre in zelenjavne krem juhe. V kremnih juhah lahko skrijemo veliko različne zelenjave. Tako bodo tudi tisti, ki niso ljubitelji zelenjave (otroci in številni odrasli), zaužili zelenjavo. Danes takšno juho ni težko pripraviti. Nekoč smo kuhana živila pretlačili. K sreči je gospodinjam danes delo olajšano. Palični mešalnik ali multipraktik opravita delo v nekaj sekundah. Zakaj ne bi poskusili kremno juho iz korenčka, brokolija, cvetače, buče, špinacije, graha, belušev, rdeče pese, paradižnika, pora, gob, fižola ali mešanice sezonske zelenjave? Tako bomo tudi uporabili presežek zelenjave in poskrbeli, da je ne bomo zavržli. Juhi lahko dodamo tudi krompir. Zelišča in začimbe bodo dala piko na i. Bogata gosta juha, sestavljena iz zelenjave, mesa ali stročnic ter žit je lahko popoln obrok, ki ga pripravimo vnaprej. Pri prehladih in gripoznih stanjih pa je dobrodošla bistra piščančja juha, kateri smo dodali čebulo, česen, zeleno, korenček ali pa zelenjavna juha. Juha bo nadoknadila tekočino in minerale ter prispevala k lažšanju bolezni.

Otrokom ponudimo le manjše količine juhe, še posebej, če gre za bistre juhe. Otrokov želodec je namreč sorazmerno majhen. Če bo zaužil več juhe, bo pojedel manj preostalega kosila. S tem pa tudi manj hranilnih in zaščitnih snovi, ki jih potrebuje za rast in razvoj. Priprava raznovrstnih domačih juh naj postane navada in potreba. Priprava juh kot tudi samo uživanje naj nam bo v veselje, užitek in korist- zdravje.

Cvetačna ali brokolijeva krem juha

Sestavine:

- 50 dag cvetače ali brokolija
- 2 krompirja

- 2 stroka česna
- 2 dl mleka
- 1 jogurt
- poper in sol

Priprava:

Krompir damo kuhat. Preden je kuhan, dodamo brokoli ali cvetačo in sesekljan česen. Zmešamo s paličnim mešalnikom ali zmiksamo. Dodamo mleko, sol in poper. Zavremo in postrežemo. V vsak krožnik dodamo žlico jogurta.

Namig:

- v cvetačno juho dodamo nariban muškadni oreh.
- na podoben način pripravimo krem juho iz pora ali špinacije.

prim. mag. Branislava Belović, dr. med.
Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota

Čebula – zvabi solze v oči in varuje zdravje

Čebula nam zlahka zvabi solze v oči. A kljub temu jo ljubijo vse kuhinje sveta. Zakaj? Ker jedem podari čudovit okus ter istočasno varuje zdravje. To so vedeli že pred nekaj tisoči let. Koristili so jo Egipčani, Grki, Rimljani, Indijci in drugi narodi. V Srednjem veku pa je postala nepogrešljiva zelenjava v evropskih kuhinjah. Kaj pa čebula v vaši prehrani? Imate raje belo, rumeno ali rdečo? V čebuli je skrit pravi zaklad mineralov, vitaminov, antioksidantov in drugih, zdravju prijaznih, snovi. Specifičen oster okus ji podarijo eterična olja. Od mineralov najdemo kalij, kalcij, fosfor, baker, molibden, mangan in krom. Čebula je dober vir kroma. Vsebuje vitamin C, vitamin B6 in folno kislino. V čebuli so prisotni tudi flavonoidi, med katerimi je najpomembnejši kvercetin. Hlapne žveplove spojine in druge učinkovite snovi prav tako najdemo v čebuli. Ne smemo pozabiti, da čebula vsebuje tudi vlaknine. Ni čudno, da ima odlične učinke na zdravje. Predvsem na zdravje srca in ožilja. Redno uživanje surove čebule prispeva k zniževanju holesterola.

Kuhana ali surova čebula pa prispeva k zniževanju krvnega tlaka in krvnega sladkorja ter preprečevanju krvnih strdkov (možganska kap). Krepi telesno odpornost, zato je več kot dobrodošla v sezoni prehladov in gripe. Pripisujejo ji tudi vpliv na zmanjševanje tveganja za nastanek nekaterih rakavih bolezni, med drugim tudi raka debelega črevesja. Prispeva k varovanju čvrstih kosti. Pospešuje izločanje vode. Prav tako čebula spodbuja delovanje črevesja ter je odlična pri preprečevanju in odpravljanju zaprtja.

Zato naj bo čebula del vsakdanje prehrane. Uživajmo jo surovo, kuhano ali dušeno. Čim pogosteje, najboljše vsak dan ali pa vsaj trikrat tedensko. Obilno. In ne pozabimo, bolj ostra in močna je čebula, večji so učinki na zdravje. Naj vas ne odvrne njena nagajivost – solzenje

oči in vonj. Solzenje odpravimo tako, da čebulo za nekaj časa shranimo v hladilnik. Potem jo hitro narežemo z ostrim nožem. Žvečenje peteršiljevih listov skrije njen vonj.

Nasveti:

- obilna količina čebule naj bo obvezna sestavina mesnih golažev, mesnih omak,
- rumena čebula dalj časa zadrži okus, zato jo uporabljajmo za pripravo jedi, ki se kuhajo dlje (prikuhe, juhe, omake...),
- rdeča čebula je odličen dodatek solatam, hladnim omakam, sendvičem ter mesu na žaru,
- mlado čebulo obvezno uživajmo surovo,
- večje glavice čebule lahko nadevamo z mesnim ali zelenjavnim nadevom ter spečemo v pečici,
- izogibajmo se uporabi čebule, ki je vzknila, je plesniva ali mehka.

Čebulni golaž

Sestavine:

- 70 dag srednje velike čebule
- 70 dag govejega mesa
- 2 dl paradižnikovega soka
- 2 stroka česna
- 2 dl rdečega vina
- 2 žlici olja
- kis po okusu
- lovor, poper, sol

Priprava:

Meso narežemo na kocke. Čebulo olupimo. Na olju popražimo meso, dodamo celo čebulo in česen. Zalijemo s paradižnikovim sokom in vinom. Če jed uživajo otroci, vino opustimo. Po potrebi dodamo malo vode. Začnimo. Dušimo do mehkega. Po želji dodamo še malo kisa.

Prim. mag. Branislava Belović, dr. med.
Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota

Čebulni golaž

VESELI DOGODKI V OBČINI

Vsako leto nas pomlad razveseljuje s prvimi znanilci pomladi, od ptic do rožic, ki obarvajo naše travnike. Poleg veselega jutranjega žvrgolenja ptic, ki nam privablja nasmeh na obraze, pa zagotovo vsem starešim nasmeh na lica privabijo njihovi novorojenčki, sončki, ki jim bodo še posebej to prvo leto življenja lepšali dneve.

V letu 2011 se je v naši občini rodilo 14 otrok, 8 dečkov in 6 deklic. Letos pa so svoje starše razveselili deklici Neli in Zala ter fantek Sven. Upamo, da bo še več srečnih staršev skozi leto objelo svoje novorojenčke, ki naj jim osvetlujejo sleherni dan.

Danijela Krpič

BISERNA POROKA MARIJE IN ANTONA

Po navadi se zamislimo, kako nam je bilo lepo nekoč, in brskamo po spominih. S spomini se tako vračamo v svoja otroška, mladostniška leta. Tako se spominjata tudi zakonca Makovec z Dolnjih Slavečev. V pogovoru z njima sta mi zaupala, da so se nekoč veliko več družili in veselili. Spoznali so se že v otroških letih, marsikaj skupaj postorili, kakor tudi zahajali skupaj na veselice. Pa čeprav niso prihajali iz istih vasi.

Za Marijo z Dolnjih Slavečev ter Antona iz Motovilcev je tako bila usodna veselica v Kruplivniku leta 1947, polna harmonije, veselja in zapeljivih kakor tudi sramežljivih pogledov. Preskočile so iskricice, ki so vzplamenele ogenj, ki gori še danes, ter od sebe daje posebno svetlobo. Letos tako mineva 60 let, odkar sta izrekla svoj da, ter se združila v eno. Svoj usodni da sta Anton in Marija izrekla 10. januarja 1952 na Krajevnem uradu na Pertoči, trinajst dni kasneje pa sta se zaobljubila še pred Bogom v cerkvi pri Svetem Juriju.

Njuna pot življenja nam dokazuje, da sta znala poskati skupne rešitve, za katere pa je bilo potrebno veliko potrpljenja, požrtvovalnosti, spoštovanja ter predvsem ljubezni. Dom sta si ustvarila na Marijini domačiji, po domače na »Šafarovi« domačiji na Dolnjih Slavečih. Njuno zakonsko življenje je bilo že po dveh letih polnejše in pestrejše. Leta 1954 se njima je rodil sin Stanko, ki je v hišo prinesel veliko razigranosti in smeha. A leta tečejo v neizmerni hitrosti in tako je odrasel sin zaplul po svojih vodah. Svoje gnezdo si je ustvaril v Zrečah, a kljub oddaljenosti od svoje rodne vasi, se zelo rad in to pogosto vrača na svojo domačijo k svojim staršem. Seveda pa je življe-

nje slavljenecv bilo obogateno tudi z vnuki. Rojstvo vnuka Andreja je pričaralo sijaj na njunih licih leta 1980, tri leta pozneje pa še rojstvo vnuka Darkota, katera se ravno tako zelo rada pripeljeta na obisk k svojima dedku in babici.

Pot Antona in Marije zagotovo ni bila posuta le s cveticami mavričnih barv in dišav. Preskočiti sta morala tudi marsikatero oviro in prehoditi pot, ki je bila posuta tudi s trnjem in bodičevjem. A volja ter njuna enotnost in vztrajnost je doprinesla, da jima je uspelo. 21. januarja 2012 sta slavila biserno poroko. V krogu svojih sorodnikov, prijateljev in sosedov sta obeležila to prečudovito, 60. obletnico poroke, najprej pri sveti maši v cerkvi pri Svetem Juriju, po maši pa je sledilo še slavnostno kosilo.

Ob tej priložnosti jima še v svojem imenu kakor tudi v imenu Uredniškega odbora Informativnega glasila Občine Grad želim še mnogo zdravih, veselih, zadovoljnih in nasmejanih let v krogu svojih najdražjih.

Mateja Knap

Marija in Anton Makovec z vnukoma (foto: Doris Horvat)

CIPER

Dodatek k članku o Cipru v rubriki Svet okrog nas iz prejšnje številke glasila:

Otok Ciper je od leta 1974 deljen. Večji južni del je v oblasti Republike Ciper, ki mednarodnopravno obsega cel otok (razen britanskih vojaških baz). Severni del otoka pa je vendarle pod kontrolo Turške Republike Severni Ciper, ki pa je ni priznala nobena druga država. Turška Republika Severni Ciper je priznana zgolj s strani Turčije.

Štefanija Fujs

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO
MURSKA SOBOTA

HUMANI BIOMONITORING KEMIKALIJ

Kaj je humani biomonitoring kemikalij?

Humani biomonitoring kemikalij je metoda, s katero ugotavljamo, kolikšna je izpostavljenost in obremenjenost ljudi z različnimi kemikalijami. Je načrtno merjenje in spremljanje koncentracij različnih kemijskih snovi v vzorcih pri ljudeh - v krvi, urinu, materinem mleku, v laseh, nohtih...

Ljudje smo v svojem vsakdanjem življenju stalno izpostavljeni na tisoče različnim kemikalijam: izpušnim plinom, dimu, prašnim delcem, različnim hlapnim organskim snovem, ostankom pesticidov, težkim kovinam tako v svojem domačem okolju, na delovnih mestih kot v prostem času, na cesti. Nekatere od kemikalij so tudi strupene (toksične).

Kolikšna je izpostavljenost ljudi določenim kemikalijam v okolju, je razmeroma malo znano, še posebej, kolikšna je dolgotrajna izpostavljenost nizkim odmerkom snovi.

V ta namen se je leta 2007 v Sloveniji pričel izvajati humani biomonitoring. Raziskavo vodita Urad RS za kemikalije in Institut Jožef Stefan, sodelujejo pa tudi laboratoriji Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, ginekološke ambulante in bolnišnice ter regionalni zavodi za zdravstveno varstvo

Potek raziskave

Prva faza raziskave je potekala od leta 2007 do leta 2010 v treh regijah - v osrednjeslovenski, jugovzhodni in notranjski statistični regiji, ločeno v treh različnih okoljih - v podeželskem in mestnem ter v okolju, ki je onesnaženo z industrijo. Od konca leta 2011 dalje poteka biomonitoring še v ostalih regijah.

V Pomurju sodeluje poleg Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota še Splošna bolnišnica Murska Sobota. V projekt naj bi v vsaki regiji vključili po 100 preiskovancev, 50 žensk in 50 moških. Preiskovanke so ženske, stare 20 do 40 let, ki so prvič rodile in je

otrok star največ dva meseca. Za moške velja ista starostna meja. Poleg teh kriterijev je potrebno tudi, da preiskovanci na izbranem območju živijo ali delajo vsaj zadnjih pet let, niso kadilci, nimajo kroničnih bolezni, niso izpostavljeni določenim kemikalijam na delovnem mestu in da je nosečnost potekala normalno.

Preiskovancem se odvzamejo vzorci krvi, urina, materinega mleka in las. V njih se ugotavljajo koncentracije strupenih kovin, kot so kadmij, svinec, živo srebro in arzen ter nekatera obstojna organska onesnaževala (dioksini, furani, organoklorini pesticidi, poloklorirani bifenili). Ugotavlja se tudi nekatere esencialne elemente - selen, baker in cink v krvi ter nekatere biokemijske kazalnike poškodb ledvic v urinu. Preiskave so popolnoma neškodljive in brez posledic.

Prvi cikel humanega biomonitoringa kemikalij v Sloveniji se bo zaključil leta 2014. Takrat bodo zbrani in analizirani vzorci iz vse Slovenije, vključenih bo več kot 1200 preiskovancev. Vsi preiskovanci bodo po zaključku analiz prejeli obvestila o rezultatih z obrazložitvami. V primerih, da bi pri posameznem preiskovancu rezultati pomembno odstopali od referenčnih vrednosti, pa se sproti izvaja individualno obveščanje in svetovanje. Na osnovi rezultatov analiziranih vzorcev in ostalih podatkov bo izdelana ocena tveganja za zdravje ljudi ter načrt za nadaljnje ukrepe in raziskave.

Biomonitoring kemikalij v ljudeh je velik in pomemben projekt. Pokazal nam bo, kakšna je obremenjenost ljudi s kemikalijami, ali so razlike v različnih regijah v Sloveniji in v primerjavi z drugimi državami ter kako naj ukrepamo naprej. Na osnovi dobljenih rezultatov bomo lahko spremljali stanje na tem področju v prihodnjih letih, med drugim tudi stanje otrok tistih mater, ki bodo sodelovale v preiskavi.

Prvorodke in njihove partnerje lepo vabimo, da prisluhnejo informacijam o humanem biomonitoringu v materinski šoli ali pri svojem ginekologu ali v porodnišnici ter da se odzovejo povabilu za sodelovanje. Le tako bomo lahko izpeljali to pomembno študijo in prispevali k boljšemu vedenju o okolju, ki nas obdaja ter na svoj način pripomogli, da bo to okolje za naše potomce čistejše.

Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota

INFORMATIVNO GLASILO OBČINE GRAD, št. 34, 5. april 2012. Glavna in odgovorna urednica: Danijela Krpič. Uredniški odbor: Mateja Knap, Nino Gumilar, Doris Troha, Tadeja Rajbar, Tatjana Grah, Suzana Farič, Melita Ficko Sapač, Alojz Tuškei. Fotografije: arhiv Občine Grad. Naslovnica: Suzana Farič. Grafična priprava, prelom: Tiskarna aiP Praprotnik. Tisk: Tiskarna aiP Praprotnik. Naklada: 850 izvodov, leto izdaje: april 2012. Glasilo ni naprodaj – vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi interesenti pa na sedežu Občine Grad, Grad 172, 9264 Grad, tel.: 02/551 88 80, e-pošta: tajnistvo@obcina-grad.si. Glasilo je dostopno tudi na spletni strani Občine Grad: <http://www.obcina-grad.si>. Informativno glasilo Občine Grad je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 270.

KOLEDAR PRIREDITEV V OBČINI GRAD V LETU 2012

PRIREDITEV	DATUM in KRAJ	ORGANIZATOR	INFORMACIJE
KOLESARJENJE PO KAČOVI POTI	29. april 2012 Radovci, Tur. info pisarna	DRIPTOG »SKOURIŠ«	Cvetka Ficko, 031/710-074 info@skouris.si, www.skouris.si
VII. BORISOV MEMORIAL	1. maj 2012 Vidonci, Športni center	ŠD Vidonci	Ervin Kuzmič, 031/815-893 sdvidonci@gmail.com, www.sdvidonci.si
POHOD PO MOTOVILCIH	13. maj 2012 Motovilci, gas. dom	»PEŠKI« DRS Motovilci	Jožef Grah, 041/870-521 jozef.grah@siol.net
MAJSKA PESEM	13. maj 2012 Grad, kulturna dvorana	JZ KP GORIČKO	KPG, 02/551 88 60, 041/659-436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
80 LET PGD DOLNJI SLAVEČI	19. maj 2012 Dolnji Slaveči, gas. dom	PGD DOLNJI SLAVEČI	Jožef Pozvek, 041/340-454 pojoze@gmail.com
G-RAJSKI FESTIVAL Dan parkov, Dan mladih, Dan slavlja	24. – 26. maj 2012 Grad, grajski prostori	JZ KP GORIČKO	KPG, 02/551 88 64, 031/335-870 sandra.zrinski@goricko.info www.park-goricko.org
BINKOŠTNI POHOD TREH DEŽEL	27. maj 2012 Dolnji Slaveči, gas. dom	ŠRD DOL. SLAVEČI	Mateja Knap, 031/753-351 teja.knap@gmail.com
POHOD PO KRUPLIVNIKU	10. junij 2012 Kruplivnik, gas. dom	DŽD Kruplivnik	Zlata Farič, 031/683-931
KOLESARJENJE PO GORIČKEM	25. junij 2012 Vidonci, Športni center	ŠD Vidonci	Ervin Kuzmič, 031/815-893 sdvidonci@gmail.com, www.sdvidonci.si
NOČNO GASILSKO TEKMOVANJE	7. julij 2012 Motovilci, gas. dom	PGD Motovilci	Klemen Flisar, 041/330-945 pgdmotovilci@hotmail.com www.gasilci.motovilci.net
OBČINSKO GAS. TEKMOVANJE in NOČNO GAS. TEKMOVANJE	14. julij 2012 Radovci, gas. dom	PGD Radovci	Milenko Lanjšček, 031/330-235
LJUDKO PETJE NAJ VAS PREMLJA V POLETJE	22. julij 2012 Grad, kulturna dvorana	KD F. Prešeren GRAD	Marjeta Semler, 031/666-241 marjetasemler@gmail.com
KONCERT TOURKULT - isa	29. julij 2012 Grad, koncertna dvorana	Občina Grad	Občina Grad, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
RAZSTAVA ROČNIH DEL IN OBRTI	29. julij 2012 Kruplivnik, gas. dom	DŽD Kruplivnik	Zlata Farič, 031/683-931
OBČINSKI NOGOMETNI TURNIR	4. avgust 2012 Grad, igrišče pri šoli	KMN Grad	Smiljan Kovač, 031/329-260
90 LET PGD GRAD	Grad, gasilski dom	PGD Grad	Milan Špilak, 041/374-755
SLAVNOSTNA SEJA OB 12. OBČINSKEM PRAZNIKU	11. avgust 2012 Motovilci, šotor ob gas. domu	OBČINA GRAD	Občina Grad, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
PREVZEM GASILSKEGA VOZILA	11. avgust 2012 Motovilci, šotor ob gas. domu	PGD MOTOVILCI	Klemen Flisar, 041/330-945 www.gasilci.motovilci.net
OBČINSKE VAŠKE IGRE	12. avgust 2012 Kruplivnik, igrišče	ŠD Kruplivnik	Štefan Nemet, 031/606-379
VEL'KA MEŠA - prošenje in kramarski sejem	15. avgust 2012 Grad, župnijska cerkev in Pörga	Župnijski urad Grad Občina Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 Občina: 02/551 88 80, www.obcina-grad.si
PREVZEM GASILSKEGA VOZILA	19. avgust 2012 Kovačevci, gas. dom	PGD Kovačevci	Štefan Cör, 041/547-043
TRIDEŽELNI KOLESARSKI MARATON	8. september 2012 Grad, pred gradom	JZ KP GORIČKO	KPG, 02/551 88 60, 051/611-254 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
POHOD PO GRAŠČAKOVI POTI	9. september 2012 Radovci, Tur. info pisarna	DRIPTOG »SKOURIŠ«	Cvetka Ficko, 031/710-074 info@skouris.si, www.skouris.si
DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE	23. september 2012 Grad, grajski prostori	JZ KP GORIČKO	KPG, 02/551 88 60, 041/659-436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
7. JESENSKI BAZAR	20. oktober 2012 Grad, grajski prostori	JZ KP GORIČKO	KPG, 02/551 88 60, 041/659-436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
13. NOČ ČAROVNIC	28. oktober 2012 Grad, grajski park	OBČINA GRAD	Danijela Krpič, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
KMEČKA TRŽNICA	11. november 2012 Radovci, Tur. info pisarna	DRIPTOG »SKOURIŠ«	Cvetka Ficko, 031/710-074 info@skouris.si, www.skouris.si
SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV	18. november 2012 Grad, gasilski dom	OBČINA GRAD	Občina Grad, 02/551 88 90 www.obcina-grad.si
ANDREJEV SEJEM	1. december 2012 Grad, grajski prostori	JZ KP GORIČKO	KPG, 02/551 88 60, 051/611-254 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
PRIHOD DEDKA MRAZA	23. december 2012 Grad, kulturna dvorana	OBČINA GRAD	Danijela Krpič, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
PEŠ K POLNOČNICI	24. december 2012 Motovilci, gas. dom	»PEŠKI« DRS Motovilci	Jožef Grah, 041/870-521 jozef.grah@siol.net
BOŽIČNO PETJE	25. december 2012 Grad, župnijska cerkev	KD F. Prešeren GRAD	Marjeta Semler, 031/666-241 marjetasemler@gmail.com
BOŽIČNO PETJE OB JASLICAH	26. december 2012 Motovilci, ob kapeli	DŠKT »LUKAJ« Motovilci	Branko Grah, 041/330-951 brane.grah@gmail.com